

UNIVERZA V LJUBLJANI

FAKULTETA ZA ŠPORT

DIPLOMSKO DELO

PRIMOŽ MARKELJ

Ljubljana, 2014

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT

Specialna športna vzgoja
Prilagojena športna vzgoja

BORILNE VEŠČINE KOT PRISILNO SREDSTVO V POLICIJI

DIPLOMSKO DELO

MENTOR
prof. dr. Damir Karpljuk
SOMENTOR
prof. dr. Stojan Burnik
RECENZENT
prof. dr. Matej Tušak

Avtor dela
PRIMOŽ MARKELJ

Ljubljana, 2014

Ključne besede: borilne veščine, samoobramba, policija, prisilna sredstva, telesna sila, usposabljanje

BORILNE VEŠČINE KOT PRISILNO SREDSTVO V POLICIJI

Primož Markelj

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, 2014

Specialna športna vzgoja – prilagojena športna vzgoja

Število strani: 82   Število slik: 76   Število tabel: 2   Število virov: 50

IZVLEČEK

Da lahko policisti zagotavljajo spoštovanje zakonodaje in upoštevanje predpisov ter da lahko opravijo naloge skladno z zakonom, morajo v nekaterih situacijah na delovnem mestu uporabiti določene vrste prisilnih sredstev, s katerimi povzročijo, da se oseba, ki se upira, napada, ali ne izpolnjuje zakonitega ukaza, podredi policistovim zahtevam.

Policisti pri svojem delu uporabljajo več vrst pooblastil, med njimi tudi prisilna sredstva. Z njimi delujejo neposredno na ljudi, zato je še posebej potrebno paziti, da pri tem koga ne poškodujejo, oziroma z njim neprimerno ravnajo. Razvrščena so od najmilejšega (sredstva za vezanje in vklepanje) do najhujšega (strelno orožje). V diplomskem delu so opisani pogoji, postopki in temeljna načela za uporabo prisilnih sredstev, s poudarkom na prisilnem sredstvu – telesni sili. Opredeljena je definicija telesne sile in pravica ter vrsta uporabe. Podrobneje so predstavljeni elementi borilnih veščin, ki jih policisti najpogosteje uporabljajo pri uporabi telesne sile. Opisani in slikovno prikazani so postopki strokovnih prijemov, kot so vzvodi, udarci, meti, pritiski, blokade in padci. V nadaljevanju so tabelarično in grafično prikazani statistični podatki uporabljenih omenjenih prisilnih sredstev v Sloveniji v letih od 2008 do 2012 glede na vrsto uporabe in glede na posledice uporabe na napadalce. Predstavljeni so tudi številni uspehi predstavnikov slovenske policije, ki uspešno zastopajo državo in stroko na državnih, evropskih in svetovnih tekmovanjih v borilnih veščinah in dosegajo odlične rezultate na najvišjih nivojih tudi v svetovnem merilu.

Pri pisanju tega monografskega dela je bila uporabljena deskriptivna metoda.

Key words: martial arts, self-defence, police, means of restraint, bodily force, training

MARTIAL ARTS AS A MEANS OF RESTRAINT IN THE POLICE

Primož Markelj

University of Ljubljana, Faculty of Sports, 2014

Special physical education – adapted physical education

Number of pages: 82 Number of figures: 76 Number of tables: 2 Number of sources: 50

ABSTRACT

If police officers are to enforce the law and compliance with regulations, and to carry out their tasks in accordance with the law, they must in some cases use various types of means of restraint on their job. These are used to ensure that a person resisting, attacking or not fulfilling a lawful instruction complies with the officer's instruction.

Police apply various authorisations during their jobs, including means of restraint. Means of restraint are applied against persons directly, and special care must be taken not to injure or mistreat any such person. Such means can be classified from the most lenient (handcuffing means) to the most severe (firearms). This thesis describes the conditions, procedures and underlying principles of applying means of restraint with specific emphasis on bodily force as one means of restraint. Bodily force, as well as the right to use such force and the types of application, are defined. The elements of martial arts police officers use most often when applying bodily force are presented. It describes in more detail the martial arts elements police officers most often use when applying bodily force. Unarmed techniques, such as levers, blows, pressure points, blocks and falls, are described and illustrated. The continuation of the thesis provides statistical data (in table and graph form) on the application of the said means of restraint in Slovenia between 2008 and 2012 per type of use and per consequence for attackers. The many successes of Slovenian police officers representing their state and profession at state, European and world martial arts competitions are presented; they have even achieved excellent results at world competitions at the highest level.

The descriptive method was used when drafting this monograph.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	11
1.1	VLOGA POLICIJE	11
1.2	POLICIJSKA POOBLASTILA	12
1.3	POLICIJSKO POOBLASTILO – PRISILNA SREDSTVA	17
1.4	NAMEN	21
2	METODE DELA	23
3	RAZPRAVA	24
3.1	SAMOOBRAMBA	24
3.1.1	JU-JITSU	25
3.1.2	AIKIDO	25
3.1.3	KARATE	26
3.1.4	JUDO	26
3.2	RAZVOJ SAMOOBRAMBE V POLICIJI	27
3.3	SISTEM IZOBRAŽEVANJA V POLICIJI	28
3.3.1	KADETSKI SISTEM IZOBRAŽEVANJA	28
3.3.2	KANDIDATI ZA POLICISTE – PREKVALIFIKACIJA POKLICA	29
3.3.3	VIŠJA POLICIJSKA ŠOLA	29
3.3.4	CILJI IZOBRAŽEVANJA BORILNIH VEŠČIN	29
3.4	POJMOVNA IN PRAVNA UREDITEV TELESNE SILE	31
3.4.1	POJEM TELESNA SILA	31
3.4.2	PRAVNE OSNOVE	31
3.4.3	POJEM UPIRANJA IN NAPAD	32
3.5	ELEMENTI BORILNIH VEŠČIN KOT PRISILNO SREDSTVO – TELESNA SILA	33
3.5.1	TEHNIKE PADANJA	35
3.5.2	STROKOVNI PRIJEMI	37
3.5.2.1	Prijemi z neposredno uporabo telesne sile	38
3.5.2.2	Vzvodi	38

3.5.2.3	Davljenje	44
3.5.3	STROKOVNI UDARCI	45
3.5.3.1	Udarci z roko	46
3.5.3.2	Udarci z nogo	51
3.5.4	BLOKADE	55
3.5.5	STROKOVNI METI	59
3.5.5.1	Ročni meti	59
3.5.5.2	Bočni meti	61
3.5.5.3	Nožni meti	62
3.5.5.4	Meti s padcem nazaj ali v stran	66
3.5.6	STROKOVNI PRITISKI	66
3.5.7	SKUPINSKA UPORABA TELESNE SILE	69
3.6	STATISTIČNI PODATKI O UPORABI PRISILNIH SREDSTEV	70
3.6.1	VRSTE UPORABLJENIH PRISILNIH SREDSTEV	70
3.6.2	POSLEDICE UPORABE PRISILNIH SREDSTEV PRI KRŠITELJIH	72
3.6.3	NAPADI NA POLICISTE	73
3.7	TEKMOVANJA POLICISTOV V BORILNIH VEŠČINAH	74
4	SKLEP	77
5	VIRI	79

KAZALO SLIK

<i>Slika 1.</i> Sredstvo za prisilno ustavljanje vozil - Stinger ("Greater Manchester Police", 2009)	18
<i>Slika 2.</i> Specialno vozilo z vodnim curkom (Bizjak, 2010)	18
<i>Slika 3.</i> Smeri napadov (Nemanič, 2007)	34
<i>Slika 4.</i> Policijski trikotnik (Nemanič, 2007)	35
<i>Slika 5.</i> Ushiro ukemi (Čuš, 2000)	36
<i>Slika 6.</i> Yoko ukemi (Čuš, 2000)	36
<i>Slika 7.</i> Mae ukemi (Čuš, 2000)	37
<i>Slika 8.</i> Zempo tenkai (Čuš, 2000)	37
<i>Slika 9.</i> Waki gatame (Nemanič, 2007)	39

<i>Slika 10. Ude garami (Nemanič, 2007) .....</i>	39
<i>Slika 11. Kannuki gatame (Nemanič, 2007) .....</i>	40
<i>Slika 12. Kote gaeshi (Nemanič, 2007) .....</i>	41
<i>Slika 13. Kote mawashi (Nemanič, 2007).....</i>	41
<i>Slika 14. Kote hineri (Nemanič, 2007) .....</i>	42
<i>Slika 15. Shihonage (Nemanič, 2007) .....</i>	43
<i>Slika 16. Hiza ashi gatame (Nemanič, 2007).....</i>	43
<i>Slika 17. Vzvodni prijem za prste (Nemanič, 2007) .....</i>	44
<i>Slika 18. Vzvodni prijem za prste (Nemanič, 2007) .....</i>	44
<i>Slika 19. Hadaka jime ("Bodentechniken.", 2013).....</i>	44
<i>Slika 20. Ushiro jime (Nemanič, 2013) .....</i>	45
<i>Slika 21. Oi zuki ("Begriffe", 2013).....</i>	46
<i>Slika 22. Gyaku zuki ("Begriffe", 2013) .....</i>	47
<i>Slika 23. Kizami zuki ("Begriffe", 2013).....</i>	47
<i>Slika 24. Ura zuki ("Begriffe", 2013) .....</i>	48
<i>Slika 25. Mawashi zuki ("Begriffe", 2013) .....</i>	48
<i>Slika 26. Empi uchi ("Tecniche di pugno", 2013).....</i>	49
<i>Slika 27. Shuto uchi ("Begriffe", 2013) .....</i>	50
<i>Slika 28. Teisho uchi ("Begriffe", 2013).....</i>	50
<i>Slika 29. Haito uchi ("Poings", 2013) .....</i>	51
<i>Slika 30. Uraken uchi ("Geri Waza", 2013) .....</i>	51
<i>Slika 31. Mae geri ("Geri Waza", 2013).....</i>	52
<i>Slika 32. Kin geri ("Geri Waza", 2013).....</i>	52
<i>Slika 33. Hiza geri ("Geri Waza", 2013) .....</i>	53
<i>Slika 34. Yoko geri ("Geri Waza", 2013).....</i>	53
<i>Slika 35. Mawashi geri ("Geri Waza", 2013) .....</i>	54
<i>Slika 36. Ushiro geri ("Geri Waza", 2013).....</i>	54
<i>Slika 37. Gedan barai ("Defenses", 2013).....</i>	55
<i>Slika 38. Age uke ("Defenses ", 2013).....</i>	56
<i>Slika 39. Soto uke ("Defenses ", 2013) .....</i>	56
<i>Slika 40. Uchi uke ("Defenses ", 2013) .....</i>	57
<i>Slika 41. Shuto uke ("Defenses ", 2013) .....</i>	58
<i>Slika 42. Juji uke ("Defenses ", 2013) .....</i>	58
<i>Slika 43. Ippon seio nage (Čuš, 2000).....</i>	60

<i>Slika 44. Morote gari (Čuš, 2000).....</i>	60
<i>Slika 45. O goshi (Čuš, 2000) .....</i>	61
<i>Slika 46. Koshi guruma (Čuš, 2000) .....</i>	62
<i>Slika 47. O soto gari (Čuš, 2000).....</i>	63
<i>Slika 48. De ashi barrai (Čuš, 2000).....</i>	64
<i>Slika 49. Ko uchi gari (Čuš, 2000).....</i>	65
<i>Slika 50. O uchi gari (Čuš, 2000).....</i>	65
<i>Slika 51. Tomoe nage (Čuš, 2000) .....</i>	66
<i>Slika 52. Štirje prsti skupaj (Nemanič, 2007) .....</i>	67
<i>Slika 53. Skrčen sredinec v pesti (Nemanič, 2007) .....</i>	67
<i>Slika 54. Štirje členki (palec skrit) (Nemanič, 2007) .....</i>	67
<i>Slika 55. Vrh palca (v pesti) (Nemanič, 2007).....</i>	67
<i>Slika 56. Palec (Nemanič, 2007).....</i>	67
<i>Slika 57. Iztegnjen kazalec (Nemanič, 2007) .....</i>	67
<i>Slika 58. Sredinec in kazalec obrnjena navzgor (Nemanič, 2007).....</i>	67
<i>Slika 59. Kolenko (Nemanič, 2007).....</i>	67
<i>Slika 60. Pritisk na točko na roki (Nemanič, 2007) .....</i>	68
<i>Slika 61. Pritisk na točko na roki (Nemanič, 2007) .....</i>	68
<i>Slika 62. Pritisk na točko na roki (Nemanič, 2007) .....</i>	68
<i>Slika 63. Pritisk na točko na nogi (Nemanič, 2007).....</i>	68
<i>Slika 64. Pritisk na točko na nogi (Nemanič, 2007).....</i>	68
<i>Slika 65. Pritisk na točko na nogi (Nemanič, 2007).....</i>	68
<i>Slika 66. Pritisk na točko na trupu (Nemanič, 2007) .....</i>	68
<i>Slika 67. Pritisk na točko na trupu (Nemanič, 2007) .....</i>	68
<i>Slika 68. Pritisk na točko na trupu (Nemanič, 2007) .....</i>	68
<i>Slika 69. Pritisk na točko na vratu (Nemanič, 2007) .....</i>	68
<i>Slika 70. Pritisk na točko na vratu (Nemanič, 2007) .....</i>	68
<i>Slika 71. Pritisk na točko na glavi (Nemanič, 2007).....</i>	68
<i>Slika 72. Dvovrstni kordon (Nemanič, 2007).....</i>	70
<i>Slika 73. Postavitev policistov v klin (Nemanič, 2007) .....</i>	70
<i>Slika 74. Uporaba telesne sile glede na skupno uporabo prisilnih sredstev ("Policijnska pooblastila - statistika", 2013).....</i>	71
<i>Slika 75. Delež telesnih poškodb pri uporabi telesne sile v letih med 2008 in 2012 ("Policijnska pooblastila - statistika ", 2013).....</i>	73

<i>Slika 76. Število kaznivih dejanj napadov na policiste v zadnjih petih letih ("Policjska pooblastila - statistika", 2013).....</i>	74
---	----

KAZALO TABEL

<i>Tabela 1: Vrste uporabljenih prisilnih sredstev ("Policjska pooblastila - statistika", 2013) .</i>	71
<i>Tabela 2: Posledice uporabe prisilnih sredstev pri kršiteljih v letih med 2008 in 2012 ("Policjska pooblastila - statistika", 2013).....</i>	72

Opomba:

Vsi nazivi, ki so uporabljeni v samostalniški obliki moškega spola (policist, izvajalec, napadalec in drugi), so tako oblikovani zaradi boljše preglednosti besedila in predstavljanja enake možnosti obeh spolov.

1 UVOD

Nedotakljivost človekovega življenja, njegova fizična in psihična celovitost ter ohranjanje dostenjstva so vrednote, ki so v hierarhiji človekovih pravic še posebno poudarjene. Zavarovane so z Ustavo Republike Slovenije ter opredeljene v številnih mednarodnih dokumentih. Vanje posegajo policisti in druge pooblaščene osebe, ki z namenom preprečevanja upiranja ali napada določene osebe uporabljajo razna prisilna sredstva, s katerimi zaradi izvajanja fizične sile na to osebo posegajo v njen osebno svobodo, zato morajo biti pogoji za poseg in uporabo le-teh jasno zapisani (Žaberl, 2009).

1.1 VLOGA POLICIJE

Policija zagotavlja varnost vseh prebivalcev Republike Slovenije in sicer na tak način, da ščiti ustavno ureditev, demokratični politični sistem in ustavnopravne vrednote, kot so človekove pravice in temeljne svoboščine (Kolenc, 2002).

Opravljanje policijske dejavnosti v skupnosti zajema (Kolenc, 2002):

- pomoč ljudem ter skrb za njihovo varnost in za varnost premoženja;
- zakonito in strokovno delo, spoštovanje človekovih pravic in svoboščin, poštenost, nepristransko, nediskriminatorsko in odgovornost;
- vizijo, da z razvojem kadrov, organizacijo in strokovnim delom ter z vzpostavljanjem partnerskega odnosa s posamezniki in skupnostmi zagotavlja varno življenje ljudi.

Naloge policije, ki izhajajo iz njenih temeljnih dolžnosti, so ("Zakon o nalogah in pooblastilih Policije", 2013):

- varovanje življenja, osebne varnosti in premoženja ljudi;
- preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj in prekrškov, odkrivanje in prijemanje storilcev kaznivih dejanj in prekrškov, drugih iskanih ali pogrešanih oseb ter njihovo izročanje pristojnim organom, zbiranje dokazov ter raziskovanje okoliščin, ki so pomembne za ugotovitev premoženske koristi, ki izvira iz kaznivih dejanj in prekrškov;
- vzdrževanje javnega reda;

- nadzor in urejanje prometa na javnih cestah in nekategoriziranih cestah, ki so dane v uporabo za javni promet;
- nadzor državne meje;
- naloge v zvezi z gibanjem in prebivanjem tujcev;
- varovanje določenih oseb, prostorov, objektov in okolice objektov in (če z zakonom ni določeno drugače) varovanje določenih delovnih mest in tajnosti podatkov državnih organov;
- naloge ob naravnih in drugih nesrečah;
- druge naloge, določene v zakonih in drugih predpisih v skladu z zakonom.

Policija pri opravljanju nalog in izvajanju preventivne dejavnosti sodeluje še s posamezniki in ožjo ali širšo skupnostjo ("Zakon o nalogah in pooblastilih Policije", 2013).

Policijsko naložbo ali policijsko pooblastilo policist uporablja po uradni dolžnosti, odredbi policijskega vodje, ali po nalogu sodišča, državnega tožilca ali drugega organa, ki je za to pooblaščen na podlagi posebnega zakona. Policijske naloge se opravljam z opazovanjem, s patruljiranjem, z interveniranjem, z zasedo, s poostrenim nadzorom in z varnostno akcijo ("Zakon o nalogah in pooblastilih Policije", 2013).

1.2 POLICIJSKA POOBLASTILA

Pri opravljanju svoje funkcije imajo policisti določene pravice, ki so večje od pravic ostalih državljanov. Presoja o primernosti uporabe teh posebnih pravic in dolžnosti pa ni prepuščena posameznemu policistu, pač pa to določa zakon. To so tako imenovana policijska pooblastila, ki v ožjem pomenu določajo pravice in dolžnosti policistov, da proti osebam izvajajo določene ukrepe, v širšem pomenu pa ukrepe, ki omogočajo policistom opravljanje njihovih nalog. Z uporabo teh pooblastil policist vedno posega v določene človekove pravice in svoboščine (Žaberl, 2001; Žaberl, 2006).

Pri opravljanju policijskih nalog smejo policisti ("Zakon o nalogah in pooblastilih policije", 2013):

- zbirati obvestila,
- vabiti,

- opozarjati,
- ukazovati,
- ugotavljati identiteto oseb in izvajati identifikacijski postopek,
- iskati osebe,
- izvajati prikrito evidentiranje in namensko kontrolo,
- izvajati prepoznavo oseb po fotografijah,
- izdelovati fotorobote,
- izvajati poligrafski postopek,
- postavljeni cestne zapore z blokadnimi točkami,
- uporabljati tuja prevozna sredstva, sredstva za zveze ali druga sredstva,
- opravljati varnostne preglede,
- opravljati preglede oseb,
- vstopati v tuja stanovanja in v druge prostore,
- zasegati predmete,
- opravljati protiteroristične preglede,
- začasno omejevati gibanje oseb,
- privesti osebe,
- prepovedati približevanje določeni osebi, kraju ali območju,
- prepovedati udeležbo na športnih prireditvah,
- prekiniti potovanje,
- pridržati osebe,
- **uporabljati prisilna sredstva,**
- varnostno preverjati osebe,
- izvajati akreditacijski postopek,
- izvajati policijska pooblastila na vodah,
- zbirati in obdelovati podatke in
- izvajati druga policijska pooblastila, določena v zakonih.

Ne glede na to, da imajo policisti pravico in dolžnost izvajati policijska pooblastila pri opravljanju policijskih nalog, ko so v službi, pa zakon določa, da so dolžni opravljati naloge ob vsakem času (Žaberl, 2001). Zakon določa, da morajo policisti v primeru, ko je storjeno nezakonito dejanje ali je s povzročeno splošno nevarnostjo neposredno ogroženo življenje, zdravje, osebna varnost ali premoženje ljudi, preprečevati nezakonita dejanja in opravljati

druge policijske naloge tudi izven delovnega časa ("Zakon o nalogah in pooblastilih Policije", 2013).

Policisti morajo, ko izvajajo pooblastila, upoštevati naslednja splošna načela in določila:

a) Načelo spoštovanja človekove osebnosti in dostojanstva ter drugih človekovih pravic in temeljnih svoboščin

Med izvajanjem policijskih nalog je potrebno spoštovati in varovati človekovo dostojanstvo, pravice in temeljne svoboščine, zagotovljene z ustavo, zakoni in drugimi predpisi. Prepovedano je povzročati, spodbujati ali dopuščati mučenja ali druga kruta, nečloveška in ponižajoča ravnanja ali kaznovanja. Z žrtvami in osebami, ki potrebujejo dodatno pozornost, pomoč in skrb, je potrebno ravnati posebno obzirno. To so otroci, mladoletniki, starejši, invalidne osebe, nosečnice in žrtve nasilja v družini. Policijska pooblastila je potrebno izvajati tako, da se pri tem ne ogroža življenja oseb, ki niso v policijskem postopku, ravno tako se jim ne sme nalagati nepotrebnih obveznosti ("Zakon o nalogah in pooblastilih Policije", 2013).

b) Načelo enake obravnave

Nihče ne sme biti diskriminiran na podlagi narodnosti, rase, barve kože, spola, jezika, vere, spolne usmerjenosti, političnega ali drugega preprtičanja, premoženskega stanja, rojstva, genetske dediščine, izobrazbe, družbenega položaja, invalidnosti ali katerih drugih osebnih okoliščin. Vsakomur je potrebno zagotoviti enako varstvo njegovih pravic ("Zakon o nalogah in pooblastilih Policije", 2013).

c) Načelo zakonitosti

Z zakonom ali s podzakonskim aktom mora biti predpisano vsako uradno dejanje, postopek ali uporaba pooblastila, ki ga policist izvede (Žaberl, 2001).

d) Načelo sorazmernosti

Ko je za uspešno izvedbo policijske naloge mogoče uporabiti različna policijska pooblastila, morajo policiisti uporabiti tista, s katerimi lahko opravijo policijsko nalogo z najmanjšimi škodljivimi posledicami – segment najmanjših škodljivih posledic ("Zakon o nalogah in pooblastilih policije", 2013; Žaberl 2006).

Če je bila uporaba milejšega policijskega pooblastila neuspešna, ali če ta zaradi okoliščin in zagotavljanja varnosti življenja, osebne varnosti ali varnosti premoženja ne bi bila mogoča, smejo policisti uporabiti hujše policijsko pooblastilo - segment sorazmernosti nastale škode ("Zakon o nalogah in pooblastilih policije", 2013; Žaberl 2006).

Ko prenehajo razlogi za uporabo policijskega pooblastila, ga morajo policisti takoj prenehati uporabljati – segment časovne sorazmernosti ("Zakon o nalogah in pooblastilih policije", 2013; Žaberl, 2006).

e) Načelo strokovnosti in integritete

Strokovnost se kaže v usvojitvi vrste znanj, ki jih policist pokaže pri posameznem postopku s svojim pristopom, nastopom in z nivojem strokovnosti pri izvedbi postopka. Pri opravljanju nalog je potrebno upoštevati pravila stroke in krepiti policijsko integriteto ("Zakon o nalogah in pooblastilih policije", 2013; Žaberl, 2006).

f) Opravljanje policijskih nalog proti otrokom in mladoletnikom

Ko policisti izvajajo policijska pooblastila proti otroku, morajo o tem obvestiti starše ali skrbnika, če to zahtevajo koristi otroka. Če pa gre za mladoletnika, ga policisti seznanijo s pravico do obveščanja staršev ali skrbnika, obvezno pa le-te obvestijo, če je bilo odrejeno pridržanje. V primeru, da bi bilo obveščanje staršev ali skrbnika v nasprotju s koristmi otroka ali mladoletnika, namesto le-teh o postopku obvestijo pristojni Center za socialno delo ("Zakon o nalogah in pooblastilih policije", 2013).

Na enak način, kot se izvajajo postopki v primeru obravnave otrok, se izvajajo tudi v primeru, ko gre za vabljene in privedbo polnoletne osebe, ki ji je bila popolnoma odvzeta poslovna sposobnost ("Zakon o nalogah in pooblastilih policije", 2013).

g) Sporazumevanje pri opravljanju policijskih nalog

Uradni jezik sporazumevanja je slovenski, na območjih avtohtonih narodnih skupnosti pa italijanski in madžarski. Če oseba ne razume slovensko, policist lahko pri ustnem sporazumevanju uporablja tudi drug jezik, ki ga oseba razume, sicer pa poteka sporazumevanje preko tolmača. Gluhim osebam pripada pravica do tolmača slovenskega znakovnega jezika ("Zakon o nalogah in pooblastilih policije", 2013).

h) Diplomatska in konzularna imuniteta

Osebe, ki uživa diplomatsko imuniteto v Republiki Sloveniji in se med postopkom nanjo sklicuje z ustreznou listino, policisti ne smejo privesti, pridržati ali ji omejiti gibanja. Morajo pa zbrati in zavarovati dokaze, da je ta oseba kršila predpise Republike Slovenije. Če pa oseba z diplomatsko imuniteto povzroča veliko nevarnost, morajo policisti ukrepati skladno s pravili tudi proti tej osebi in sicer na tak način, da preprečijo tako dejanje ("Zakon o nalogah in pooblastilih policije", 2013).

Osebo, ki ima konzularno imuniteto v Republiki Sloveniji in se nanjo sklicuje z ustreznou listino, smejo policisti privesti, pridržati ali ji omejiti gibanje le na podlagi pisnega naloga sodišča. Če pa obstaja sum storitve kaznivega dejanja ali prekrška, lahko zoper njo izvedejo vsa zakonsko določena policijska pooblastila in druga uradna dejanja, razen privedbe, pridržanja ali omejitve gibanja. Zadnje omenjeno pravilo pa ne velja za častne konzularne funkcionarje ("Zakon o nalogah in pooblastilih policije", 2013).

Vstopanje v prostore diplomatske misije in konzulata, razen konzulata, ki ga vodi častni konzularni funkcionar, ter vstopanje v zasebno stanovanje tujega diplomatskega predstavnika ali pregledovanje in preiskovanje vozila, ki ga ta oseba uporablja, policistom ni dovoljeno ("Zakon o nalogah in pooblastilih policije", 2013).

Generalni direktor policije lahko z odločbo odvzame policistu pravico izvajati policijska pooblastila, če le-ta ("Zakon o nalogah in pooblastilih policije", 2013):

- uporabi policijska pooblastila v nasprotju s predpisi;
- ravna v nasprotju z določbo zakona, ki določa naloge in pooblastila policije in določa, da morajo policisti tudi izven delovnega časa preprečevati nezakonita dejanja ter izvajati naloge policije, če je zaradi nezakonitega dejanja ali zaradi splošne nevarnosti neposredno ogroženo življenje, zdravje, osebna varnost ali premoženje;
- tretjič ne opravi preizkusa iz strokovne in psihofizične usposobljenosti za opravljanje nalog policije;
- ne izpolnjuje več pogojev za dostop do tajnih podatkov zahtevane stopnje;
- opravlja dela, ki bi ga ovirala pri opravljanju policijskih nalog;
- če se ugotovi, da ima dvojno državljanstvo;
- če se na podlagi ocene zdravstvene komisije ugotovi, da ni zmožen opravljati svojega dela.

1.3 POLICIJSKO POOBLASTILO – PRISILNA SREDSTVA

Najpomembnejša naloga policije je varovanje življenja ljudi, če so le-ta ogrožena. Z namenom preprečevanja upiranja ali napada pri tem uporablja prisilna sredstva, s katerimi posega v telo določene osebe in s tem v osebno svobodo te osebe, ter posledično tako v pravico do njene telesne celovitosti in v pravico do življenja. Po drugi strani pa med izvajanjem svojih nalog policist lahko pride v situacijo, v kateri on sam ogroža življenje druge osebe (Žaberl, 2006).

Za prisiljevanje policisti lahko uporabljajo različna sredstva (Žaberl, 2006):

- lastno silo (telesna sila),
- silo živali (konjenica, službeni pes),
- predmete (sredstva za vklepanje in vezanje, palica, plinska sredstva, sredstva za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev, posebna motorna vozila, vodni curek in strelno orožje).

Če z opozorilom, ukazom ali izvedbo drugih pooblastil policisti ne morejo uspešno opraviti policijske naloge, smejo za preprečitev ali odvrnitev nevarnosti uporabiti prisilna sredstva ("Zakon o nalogah in pooblastilih policije", 2013).

Pred uporabo prisilnih sredstev mora policist ukazati osebi, kaj mora le-ta storiti ali opustiti in jo opozoriti, da bo ob neupoštevanju ukaza uporabil prisilno sredstvo. Omenjeno opozorilo pa lahko izpusti v primeru, če bi to onemogočilo izvedbo policijske naloge, ali če so okoliščine take, da opozorila ni možno izvesti ("Zakon o nalogah in pooblastilih policije", 2013).

Zakonodaja določa, da smejo policisti pri opravljanju policijskih nalog uporabiti naslednja prisilna sredstva ("Zakon o nalogah in pooblastilih policije", 2013):

- sredstva za vklepanje in vezanje,
- **telesno silo,**
- plinski razpršilec,
- palico,
- službenega psa,
- sredstva za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev, (na Sliki 1 je bodičasto sredstvo za preprečevanje nadaljnje vožnje)

- konjenico,
- posebna motorna vozila,
- vodni curek (na Sliki 2 je specialno vozilo z vodnim curkom),
- plinska sredstva in druga z zakonom določena sredstva za pasivizacijo,
- strelno orožje.

Slika 1. Sredstvo za prisilno ustavljanje vozil - Stinger ("Greater Manchester Police", 2009)

Slika 2. Specialno vozilo z vodnim curkom (Bizjak, 2010)

Za uporabo prisilnih sredstev gre le v primerih, ko policisti pri opravljanju policijskih nalog za neposredno delovanje na osebe uporabijo katero od tistih, ki so našteta v prejšnjem odstavku ("Zakon o nalogah in pooblastilih policije", 2013).

Navedena definicija ima štiri pomembne elemente, ki so med seboj povezani. Kadar kateri izmed njih manjka, ne gre za uporabo prisilnega sredstva. Ti elementi so v nadaljevanju opredeljeni v štirih točkah.

1. Policist je edini pooblaščen, da pri opravljanju nalog uporabi prisilna sredstva (Žaberl, 2006).
2. Policist lahko uporabi prisilna sredstva le pri opravljanju nalog v okviru službenih dolžnosti, kar pomeni, da osebni spor ali pretep policista še ne opravičuje uporabe letih. Kljub temu pa zakonodaja določa, da je dolžnost policista, da opravlja policijske naloge tudi izven delovnega časa in skladno z zakonodajo uporablja prisilna sredstva, če je to nujno potrebno, in sicer v primeru, ko so zaradi nezakonitega dejanja ali povzročene splošne nevarnosti neposredno ogroženi življenje, osebna varnost ali premoženje ljudi (Žaberl, 2006).
3. Čas, vrsto in način uporabe prisilnih sredstev določa zakon, ki ga mora policist strogo spoštovati, samovolja pri tem ni dovoljena. Druga priročna prisilna sredstva in načini

uporabe le-teh so dovoljena le izjemoma za vklepanje in vezanje oseb, prisilno ustavljanje prevoznih sredstev ali v primeru, ko je neposredno ogroženo življenje policista ali druge osebe in le tako, da so z vidika pričakovanih posledic uporabe primerljivi in ustrezeni (Žaberl, 2006; "Zakon o nalogah in pooblastilih policije", 2013). Tako na primer lahko v izjemnih primerih namesto uporabe lisic, kot sredstva za vezanje in vklepanje, uporabimo hlačni pas ali vezalke.

4. Prisilno sredstvo mora biti uporabljen proti ljudem, zato se v primeru, da se uporabi proti živalim ali predmetom, ne šteje, da gre za zakonito uporabo prisilnega sredstva (Žaberl, 2006).

Ko policisti opravljajo policijske naloge pod neposrednim vodstvom policijskega vodja, smejo uporabiti prisilna sredstva samo na podlagi njegove odredbe. Izjemoma lahko brez odredbe nadrejenega uporabijo prisilna sredstva le ob napadu na njih ali na druge osebe, ali če okoliščine zahtevajo takojšnje ukrepanje ("Zakon o nalogah in pooblastilih policije", 2013). Na ta način so se uporabljala prisilna sredstva v času množičnih demonstracij v Sloveniji, ki so bila konec leta 2012.

Pri uporabi tehničnih sredstev mora policist upoštevati navodila proizvajalca. Za uporabo le-teh mora biti ustrezeno usposobljen, pri tem pa je obvezna tudi uporaba ustreznih zaščitnih sredstev ("Pravilnik o policijskih pooblastilih", 2006, 2008).

Osebi, ki je bila zaradi uporabe prisilnih sredstev poškodovana, morajo policisti takoj, ko okoliščine to dopuščajo, zagotoviti prvo pomoč ali zdravniško pomoč ("Zakon o nalogah in pooblastilih policije", 2013).

Za policijsko uporabo prisilnih sredstev veljajo vsa načela, ki so predpisana tudi za druge vrste policijskih pooblastil. Ker z uporabo le-teh lahko neposredno ogrožamo življenja in telesno celovitost ljudi in zaradi drugih posebnosti, so za uporabo prisilnih sredstev določena še posebna načela. Ta so:

- a) *Načelo nujnosti uporabe prisilnega sredstva*

Kljub temu, da obstajajo vsi pogoji za uporabo prisilnega sredstva, mora policist najprej policijsko nalogu poizkušati izvesti z uporabo blažjih sredstev. Šele v primeru, če se blažji ukrep izkaže za neučinkovitega, je dovoljena uporaba prisilnega sredstva. Iz navedenega

izhaja, da so prisilna sredstva tista zvrst policijskega pooblastila, ki se v večini primerov uporabljajo kot sekundarno sredstvo (Žaberl, 2006). Tak primer je uporaba pridržanja (primarno pooblastilo), ki ga v primeru upiranja osebe lahko nadomestimo s sekundarnim pooblastilom. Za sekundarno pooblastilo se smatra na primer uporaba telesne sile ali sredstev za vezanje in vklepanje, kar štejemo k prisilnim sredstvom.

b) Načelo sorazmernosti v ozjem smislu

Policisti smejo uporabiti le tisto prisilno sredstvo, s katerim opravijo nalogu z najmanjšimi škodljivimi posledicami za osebo, proti kateri ga uporabijo (Žaberl, 2006).

Policist mora pri odločanju o ustrezni vrsti in intenziteti uporabe posameznega prisilnega sredstva upoštevati, da je le-ta sorazmerna načinu, sredstvu in moči upiranja ali napada osebe ("Pravilnik o policijskih pooblastilih", 2006, 2008). Za pasivno upiranje uporabi policist telesno silo – strokovni prijem, ne pa udarca ali meta.

Ko je pri izvajanju policijskih nalog v določenem primeru možno uporabiti več prisilnih sredstev hkrati, mora policist najprej uporabiti milejše. Če je bila uporaba milejšega sredstva neuspešna, ali če zaradi okoliščin in razlogov za varnost življenja, osebno varnost ali varnost premoženja ljudi uporaba le-tega ne bi bila mogoča, sme policist uporabiti hujše prisilno sredstvo ("Pravilnik o policijskih pooblastilih", 2006, 2008). V primeru, da bi policist uporabil proti kršitelju plinski razpršilec in ta nanj ne bi učinkoval, bi za tem zoper njega lahko uporabil hujše prisilno sredstvo, kot je na primer palica.

Takoj, ko je namen uporabe prisilnega sredstva dosežen, ali ko se izkaže, da namena na tak način ne bo mogoče doseči, je potrebno z uporabo le-tega takoj prenehati ("Pravilnik o policijskih pooblastilih", 2006, 2008). Pri uporabi strokovnega meta policist napadalca spravi na tla in ga s tem obvlada. Ker je bila obramba uspešna, razlogi za uporabo prisilnih sredstev prenehajo, zato ni več zakonite osnove, da bi policist na tleh ležečega napadalca še udaril.

c) Načelo postopnosti pri uporabi prisilnih sredstev

Pri tem načelu gre za stopnjevanje uporabe sile in različnih prisilnih sredstev glede na intenzivnost upiranja. Pri manjšem upiranju mora policist praviloma vedno uporabiti

milejše prisilno sredstvo, ki ga glede na uspešnost, oziroma učinke na napadalca po potrebi stopnjuje (Nemanič, 2007).

Velikokrat zadostuje že zgolj policistovo opozorilo, da bo uporabil prisilna sredstva in deluje na osebo zastrašujoče, da se ta ne upira več izvedbi policijske naloge. V tem primeru policist že z milejšim sredstvom opravi nalogu (Žaberl, 2006).

d) Načelo humanosti in selektivnosti uporabe prisilnih sredstev

Policisti prisilnih sredstev ne smejo uporabiti proti otrokom, vidno bolnim, starim ali onemoglim osebam, vidno težkim invalidom in vidno nosečim ženskam. Proti omenjenim osebam jih lahko uporabljam le v primerih, če morajo te osebe privesti ali jih pridržati in se pri tem upirajo in/ali napadajo policista ali druge osebe. Uporabljam se lahko tudi v primeru, če te osebe ogrožajo svoje življenje, življenje drugih ljudi ali premoženje, oziroma je njihovo življenje ali zdravje neposredno ogroženo zaradi drugih okoliščin ("Zakon o nalogah in pooblastilih policije, 2013).

e) Načelo preciznosti pri uporabi prisilnih sredstev

Policist mora prisilna sredstva uporabljati tako, da pri tem osebi, proti kateri jih uporablja, povzroči najmanj škodljivih posledic (Žaberl, 2006). Določba Zakona o nalogah in pooblastilih policije opredeljuje, da policisti s palico ne smejo namenoma udarjati po vitalnih delih telesa, med katere sodijo glava, vrat ali genitalije, razen v primerih, kadar ta oseba neposredno ogroža življenje policista ali drugih oseb ("Zakon o nalogah in pooblastilih policije", 2013).

1.4 NAMEN

V diplomskem delu nas bo podrobneje zanimalo, katere borilne veščine oziroma njihovi elementi se najpogosteje uporabljam v policiji. Predstavljena bosta namen in učinkovitost borilne veščine kot prisilnega sredstva – telesne sile. Le-ta je opredeljena kot najmilejše prisilno sredstvo za neposredno delovanje na ljudi. Ker je učenje borilnih veščin v policiji časovno omejeno, so tehnike, ki se jih poučuje, skrbno izbrane. Tehnike, ki se najpogosteje uporabljam pri policijskem delu, bodo opisne in slikovno prikazane. Opisan bo potek izobraževanja oziroma učenja borilnih veščin tako na Policijski akademiji v Tacnu kot tudi pri

delu v policijskih enotah po končanem izobraževanju. Predstavljeni bodo statistični kazalci pogostosti uporabe telesne sile pri posredovanju policije, pri čemer bo ugotovljen tudi delež poškodb, ki nastanejo pri uporabi le-te. Predstavljeni bodo tudi uspehi policistov na tekmovanjih v borilnih športih.

2 METODE DELA

Pri pisanju diplomskega dela je uporabljena deskriptivna metoda. Podatki in informacije so bile pridobljene iz razpoložljive domače in tuje literature ter z interneta. Z metodo neformalnega intervjuja oseb s področja dela policije, predvsem inštruktorjev samoobrambe in praktičnega postopka, so bile pridobljene koristne informacije o izkušnjah in znanju uporabe borilnih veščin, ki so si jih te osebe pridobile skozi dolgoletno uporabo, obenem pa so v diplomskem delu upoštevane tudi lastne izkušnje, pridobljene v 13 letnem delu v policiji.

3 RAZPRAVA

V letu 2013 je pričel veljati nov Zakon o nalogah in pooblastilih policije (ZNPPol), ki je namesto dotedanjega izraza "fizična sila" uvedel nov izraz "telesna sila". Že Žaberl (2012) meni, da izraz "fizična sila" za slovensko policijo ni najbolj primeren in da bi bila za slovenski pravni prostor primernejša uporaba izraza "telesna sila", ki vsebinsko sicer ne prinese bistvenih sprememb, je pa slovnično primernejši.

Telesno silo, kot milejše prisilno sredstvo, sestavlja množica različnih elementov, ki zahtevajo od policistov dobro telesno pripravljenost, usposobljenost za praktično uporabo le-te, ter dobro poznavanje in dosledno upoštevanje zakonov ter pravil o pogojih in primernosti uporabe. Nujno je taktično izvajanje postopka, pri katerem se mora policist zavedati tudi pomembnosti primernega in humanega ter korektnega ravnanja z osebo, nad katero izvaja telesno silo (Nemanič, 2007).

Vsak policist mora do določene stopnje obvladati uporabo telesne sile, oziroma elemente borilnih veščin, saj se bo le tako lahko branil pred neposrednim napadom ali upiranjem osebe. Težko rečemo, kateri elementi so najbolj uporabni, saj že policistova telesna konstitucija ali sposobnost privede do tega, da nekdo v dani situaciji uporabi le strokovni prijem, drug pa že strokovni met. Pomanjkljivo znanje o najpogosteje uporabljenih borilnih veščinah v policiji, kot so ju-jitsu, karate in judo, nadomeščajo različna tehnična sredstva, kot so plinski razpršilec in podobna druga sredstva za pasivizacijo. Da je pri delu policista obvladovanje strokovnih elementov telesne sile še kako pomembno, se zavedajo tudi v policiji, zato se policisti po končanem osnovnem usposabljanju v Tacnu še naprej redno in načrtovano izobražujejo v okviru svojih policijskih enot (Nemanič, 2007).

3.1 SAMOOBRAMBA

Pri izvajanju policijskih nalog policisti vsak dan uporabljajo samoobrambo, zato morajo poznati njena osnovna in splošna načela ter posamezne elemente borilnih veščin. Način samoobrambe v policiji predstavlja borilna veščina ju-jitsu, katere elementi se povezujejo s

karatejem, judom in aikidom. Iz teh borilnih veščin izhajajo tudi ti elementi, ki se uporabljajo kot prisilno sredstvo – telesna sila.

3.1.1 JU-JITSU

Zaradi prepovedi uporabe orožja so se v stari Japonski pogosto bojevali tudi z rokami in razvila se je nova tehnika borilnih veščin "komuichi", iz katere se je v drugi polovici 16. stoletja razvil ju-jitsu (mehka pot), ki vsebuje tehnike borilnih veščin, kot so prijemi, meti, udarci, vzvodi in blokade ("Borilne veščine in ju-jitsu", 2013).

Ju-jitsu (samoobramba) temelji na določenih univerzalnih načelih, najpomembnejša so sledeča ("Načela", 2013):

- "Popusti, da boš zmagal": moč borilne veščine ni v fizični moči, ampak v taktični uporabi tehnik, kar pomeni, da poizkušamo s čim manj vloženega fizičnega napora izvleči maksimalni možni učinek. V praksi to pomeni, da poizkušamo izkoristiti moč napadalca, njegovo silo in gibanje, ki jo z ustrezno tehniko izkoristimo za dosego cilja, to pa je obramba oz. obvladovanje napadalca.
- "Nikoli ne prekorači nujne samoobrambe": namen ju-jitsa je obramba in ne napad ali poškodovanje. To pomeni, da uporabimo tehniko in znanje, da z najmanjšo potrebno silo preprečimo napad oz. se ga ubranimo. Namenski cilj pa je obramba, maščevanje in uporaba sile za prizadejanje poškodb.
- "Izogibaj se neposrednega napada": naredi vse, da do spopada ne pride. Uporaba tehnik je le nujna rešitev, kar je tudi eno izmed načel praktičnega postopka policistov.
- "Uporabi tehniko, ki manj škoduje zdravju in življenju napadalca."
- Življenje in delovanje poznavalca samoobrambnih borilnih veščin mora biti v skladu z etičnimi načeli same veščine, prav tako pa družbe, ki ji posameznik pripada.

3.1.2 AIKIDO

Aikido je obrambna borilna veščina, ki je bila zasnovana sredi 20. stoletja in temelji na starejših japonskih borilnih veščinah, predvsem na ju-jitsu. Glavni cilj aikida je zaustavitev napada s čim manj škode za napadalca, zato je poudarek predvsem na vzvodih, metih in

padcih. Vključuje tudi nekatere udarce in uporabo orožja (palice, lesen meč ter obrambo pred nožem). Zaradi različnih razlogov, med drugim tudi zato, ker nam med izvajanjem omogoča veliko krožnega gibanja in sledenja napadalcu, pripisujejo tej tehniki, da je še posebno primerna za obrambo pred več napadalci hkrati ("Aikido", 2014).

3.1.3 KARATE

Karate se je kot goloroka borilna veščina razvil na Japonskem in je namenjen za samoobrambo, defenzivo in nenasilje. "Kara" pomeni prazen, "te" pa roka, torej prazna roka. S karatejem se posameznik razvija tako fizično kot tudi psihično. Tehnike karateja vsebujejo udarce z roko ali nogo (Vogrinec, 1999).

V 20. stoletju je doživel veliko preobrazbo, saj se je iz borilne veščine razvil v športno panogo. Tekmuje se v katah, ki predstavljajo borbene tehnike zoper namišljenega nasprotnika in kumitah, kjer se borbene tehnike uporablja v nadzorovani prosti borbi (Vogrinec, 1999).

3.1.4 JUDO

Judo se je razvil v 19. stoletju iz tradicionalnih oblik ju-jitsa. Sestavljanka besede "ju" pomeni nežnost, mehkobo, uglajenost, "do" pa pot, način, načelo. Borimo se stope in na tleh, uporabljamo pa predvsem mete, padce, vzvode in končne prijeme. Značilno za judo je, da pri borbi z nasprotnikom izkoriščamo način gibanja lastnega in nasprotnikovega telesa tako, da ga porazimo s preusmeritvijo njegove lastne sile. Princip juda izvira iz načela: "Z minimumom moči do maksimalnega učinka" (Čuš, 2004).

Tehnike juda delimo na tri večje skupine (Čuš, 2004):

- tehnika metov (Nage waza),
- parterna tehnika (Katame waza),
- tehnika udarjanja in samoobrambe (Atemi waza).

3.2 RAZVOJ SAMOOBRAMBE V POLICIJI

Slavko Kovič in Franc Strmšek sta leta 1951 v takratni policijski šoli v Begunjah izvedla prvi enomesečni tečaj samoobrambe, ki se ga je udeležilo 33 policistov. Tisti, ki so uspešno opravili ta tečaj, so postali tako imenovani "prednjaki" na takratnih postajah milice, pridobljeno znanje samoobrambe pa so širili naprej na svoje sodelavce (Novak, 1996).

Niko Vrabl se je leta 1953 udeležil kongresa v Avstriji in navezal prve stike z mednarodno organizacijo za samoobrambo. Plod takrat vzpostavljenih stikov je bila udeležba Julija Kutina in Alojza Drenka na tečaju leta 1955, nato pa še Slavka Koviča in Franca Strmška, ki sta si leta 1959 prislužila tudi mojstrski pas (Novak, 1996).

Tudi po letu 1959 so se aktivnosti na področju samoobrambe v policiji nadaljevale. Slavko Kovič je izdelal vsebino programa za polaganje pasov po mednarodnem konceptu, obenem pa so se prirejale množične organizirane vadbe. Velik napredek pri širjenju samoobrambe v policiji je v letu 1960 pomenila tudi sistemizacija inštruktorjev za telesno vzgojo pri takratnih tajništvih za notranje zadeve in sistemizacija prednjakov za telesno vzgojo na postajah ljudske milice. Poleg samoobrambe so pripisovali velik pomen tudi drugim veščinam in spretnostim policistov, zato je program usposabljanja zajemal tudi streljanje, atletiko, smučanje, plavanje, rekreacijo in znanje o usmerjanju prometa (Novak, 1996).

Po letu 1969 je bilo zaslediti zanimanje prednjakov in začetnikov za nekatera druga delovna mesta izven policije, zato je posledično temu nekoliko padlo tudi zanimanje za samoobrambo. Da psihofizične sposobnosti policistov padajo, je bilo mogoče sklepati tudi zaradi zaznavanja prekoračitve pooblastil in povečane uporabe fizične sile v praksi, zato so pristojni po letu 1974 pričeli namenjati več sredstev za področje splošne in specialne telesne priprave policistov (Novak, 1996).

Za namene izobraževanja so bili na Jasnici leta 1979 na magnetni medij prvič posneti postopki izvajanja praktičnih vsebin policije, v letu 1983 pa je bil na Debelem rtiču ustanovljen Kolegij mojstrov samoobrambe. Sprejet je bil Pravilnik o opravljanju izpitov in podeljevanju pasov samoobrambe za delavce organov za notranje zadeve, ki ga je izdala posebna skupina Republiškega sekretariata za notranje zadeve. V tem letu je bil tudi prvič

uveden preizkus o znanju iz samoobrambe s praktičnim postopkom in preizkus psihofizičnih zmogljivosti policistov (Novak, 1996).

Med leti 1984 in 1991 so bile pod vodstvom Mira Deželaka in Jožeta Škrabe vzgojene številne generacije mojstrov, kar je imelo pozitivni učinek ne le na kvantiteto temveč tudi na strokovno usposobljenost mojstrov samoobrambe. Zahtevnost vadbe se je iz leta v leto povečevala in od 1985 dalje je bilo v obliki seminarjev vsako leto organizirano polaganje pasov za višje stopnje. Policisti so se aktivno vključevali v stanovska športna društva, kjer so pod vodstvom uveljavljenih strokovnjakov na področju samoobrambe urili veščine ju-jitsa (Novak, 1996).

3.3 SISTEM IZOBRAŽEVANJA V POLICIJI

Policija se mora na vseh področjih dela stalno izobraževati in slediti najnovejšim trendom. Do danes se je sistem izobraževanja policistov, včasih miličnikov, nekajkrat spremenil. Uporabljala sta se predvsem dva izobraževalna sistema in sicer kadetski sistem, ki je zajemal izobraževanje na srednji šoli in sistem kandidatov za policista oz. prekvalifikacije oseb, ki so v osnovi že pridobile srednješolsko izobrazbo. Bodoči policisti se bodo v prihodnje izobraževali le po novem višješolskem programu, ki je bil sprejet v letu 2012 in si tako po končanem izobraževanju pridobili 6. stopnjo izobrazbe.

3.3.1 KADETSKI SISTEM IZOBRAŽEVANJA

Leta 1967 so bile notranje zadeve iz zvezne pristojnosti takratne Socialistične Federativne Republike Jugoslavije prenesene v republiško pristojnost Slovenije. S tem je bila omogočena ustanovitev Oddelka za šolanje miličnikov kadetov. Nov vzgojno izobraževalni program se je v vasi Tacen pod Šmarno goro izvajal tri leta, v letu 1974 pa je šola pričela tudi z izvajanjem štiriletnega vzgojno izobraževalnega programa. Vsi udeleženci izobraževalnega programa so po uspešnem izobraževanju pridobili poklic policist in si s tem pridobili V. stopnjo strokovne izobrazbe (Furlan, 1996).

V vsakem letniku je bilo 140 ur namenjeno učenju samoobrambe oz. borilnih veščin in športni vzgoji (Orešič, 2006).

3.3.2 KANDIDATI ZA POLICISTE – PREKVALIFIKACIJA POKLICA

Zadnja generacija kadetov Srednje policijske šole je končala izobraževanje leta 2002. Od leta 1999 dalje je bilo mogoče pridobiti poklic policista le preko izobraževanja odraslih po programu prekvalifikacije. Poleg ostalih pogojev (slovensko državljanstvo, nekaznovanost, itd.) je kandidat moral imeti dokončano srednjo strokovno šolo ali gimnazijo. Vpis v omenjeno izobraževanje ni več mogoč ("Šola za policiste", 2013). Izobraževanje je potekalo 18 mesecev, pri tem se je večji del izobraževanja izvajal v šoli, del pa v obliki praktičnega usposabljanja na policijskih enotah. Pouku samoobrambe je bilo v celotnem obdobju šolanja namenjenih 140 ur. Poučevanje je potekalo v okviru štirih tematskih področij in sicer strokovni prijemi v obsegu 30 ur, strokovni udarci 30 ur, meti in parterna tehnika 30 ur ter tehnika obramb v obsegu 50 ur (Jakelič in Poklukar Mur, 2004).

3.3.3 VIŠJA POLICIJSKA ŠOLA

Januarja 2012 se je ukinil izobraževalni program za odrasle za pridobitev srednje strokovne izobrazbe Policist, hkrati pa je bil sprejet nov višešolski študijski program Policist ("Odredba o sprejemu", 2012). Redni vpis v dvoletni program trenutno še ni mogoč, se pa po novem programu izobražujejo osebe, ki so že zaposlene v policiji .

V prvem letniku je namenjeno predmetu Policijska uporaba borilnih veščin in psihofizična priprava 120 ur, od tega 20 ur teorije in 100 ur praktičnih vaj, v drugem letniku pa 108 ur, od tega 8 ur teorije in 100 ur praktičnih vaj ("Višešolski študijski program", 2013).

3.3.4 CILJI IZOBRAŽEVANJA BORILNIH VEŠČIN

Kljub temu, da se je sistem izobraževanja večkrat spremenjal, se cilji izobraževanja borilnih veščin niso bistveno spremenili. Ugotavljamo lahko, da je bilo največ ur namenjenih borilnim

veščinam v kadetski šoli, precej manj v prekvalifikaciji poklica, na višji policijski šoli pa se je predvideno število ur zopet nekoliko povečalo.

Veliko policijskih postopkov se konča brez uporabe prisilnih sredstev oz. telesne sile, a je kljub temu zelo pomembno, da policist obvlada določene elemente borilnih veščin. Le z ustreznim znanjem bo lahko uspešno zaključil policijsko nalogu, ko se mu bo oseba uprla ali kako drugače želeta preprečiti izvršitev naloge. V ta namen so postavljeni določeni cilji izobraževanja borilnih veščin, ki so sledeči (Jakelič in Poklukar Mur, 2004):

- spoznati različne borilne veščine in njihovo uporabnost pri policijskem delu,
- razviti zavest o pomenu borilnih veščin,
- poznati terminologijo in jo uporabljati pri vadbi,
- se naučiti pravilno in kontrolirano izvedbo padcev,
- se naučiti izvajati strokovne prijeme pri različnih pristopih do osebe,
- se naučiti izvajati strokovne prijeme v parih ali v skupini,
- razviti zavest, da je treba upiranje poskušati obvladati z milejšimi strokovnimi prijemi, šele nato s hujšimi oblikami telesne sile,
- se naučiti posameznih transportnih prijemov in jih znati uporabiti v primeru aktivnega in pasivnega upiranja,
- se naučiti izvajati posamezne zapestno vzvodne prijeme,
- poznati občutljiva mesta na človekovem telesu, kjer lahko izvedemo pritiske ob obvladanju upiranja osebe,
- znati zavzemati pravilne borbene položaje,
- se naučiti tehnike udarjanja z nogo in roko na mestu in v gibanju,
- se naučiti izvajati blokade hitro in spontano glede na napad,
- se naučiti izvajati mete, jih znati izbrati in logično povezovati glede na smer delovanja sile osebe, njeno višino in težo,
- se naučiti izvajati parterno tehniko, ki je koristna ob vklepanju upirajoče se osebe ali napadalca,
- znati razlikovati med pasivnim in aktivnim upiranjem ter napadom,
- znati prepozнатi resnost posameznih oblik napadov,
- znati prilagoditi znanje o osnovnih tehnikah borilnih veščin lastnim psihomotoričnim lastnostim,
- v samoobrambi izbrati najučinkovitejšo tehniko, kar je odvisno od načina, okoliščin in časa napada.

3.4 POJMOVNA IN PRAVNA UREDITEV TELESNE SILE

Telesno silo kot prisilno sredstvo poznajo vse svetovne policije, poleg tega pa jo v Sloveniji pri svojem delo uporabljajo tudi pripadniki drugih državnih organov, kot so vojska, zasebne varnostne službe, carina in zavodi za izvrševanje kazenskih sankcij (Nemanič, 2007).

3.4.1 POJEM TELESNA SILA

Znanje borilnih veščin in spretnosti ter s tem telesno moč oziroma silo lahko za izvedbo uradnih nalog uporablja le za to pooblašcene uradne osebe. Telesna sila se pri posamezniku razlikuje in je odvisna od njegovih telesnih značilnosti, spretnosti in sposobnosti, ter deluje takrat, ko pride do dotika dveh teles. Dovoljena je uporaba le tistih elementov telesne sile, ki jih policist obvladuje in na tak način, da osebi, na katero deluje, povzroči čim manjše negativne posledice (Nemanič, 2007).

Uporabo telesne sile lahko opredelimo z dveh vidikov in sicer (Nemanič, 2007):

- kot pravico in dolžnost policista, da opravi uradno naloge;
- kot pravico in dolžnost do lastne obrambe, če je napaden in do obrambe druge osebe.

Ker je s strokovnostjo neposredno povezana tudi učinkovitost policistovega izvajanja naloge, je še posebej potrebno poudariti, da lahko policist uporablja telesno silo le, če dovolj dobro obvlada samoobrambne in druge tehnike in če je dobro telesno pripravljen (Nemanič, 2007).

3.4.2 PRAVNE OSNOVE

V Zakonu o nalogah in pooblastilih policije (2013) je telesna sila med prisilnimi sredstvi navedena na drugem mestu. Telesno silo smejo policisti uporabiti, če ne morejo drugače:

- obvladati upiranja osebe, ki ne izpolnjuje ukazov, moti javni red ali jo je treba prijeti, privesti ali ji odvzeti prostost;
- odvrniti napada na osebo ali objekt, ki ga varuje, na sebe, ali na koga drugega;
- preprečiti samopoškodbe osebe.

Praksa kaže, da se policisti včasih tudi po nepotrebnem odločijo za uporabo sile, kar posledično lahko pomeni tudi prekoračitev uporabe prisilnega sredstva. V dani kritični situaciji morajo zelo hitro presoditi o vrsti in načinu ukrepanja in določilo v zakonu "če ne morejo drugače" interpretirajo na napačen način, kar kaže na to, da za dane situacije, pri katerih lahko nalogo izvršijo tudi z uporabo taktičnih, psiholoških, komunikacijskih ali drugih metod, niso dovolj izkušeni ali usposobljeni (Nemanič, 2007).

Zakonodaja zelo natančno določa, kdaj se smatra, da je uporabljen telesna sila ("Zakon o nalogah in pooblastilih policije", 2013):

- za uporabo telesne sile se šteje neposredna uporaba sile policistov s strokovnimi prijemi, udarci in meti;
- za uporabo telesne sile se štejejo tudi strokovni pritiski, individualna ali skupinska uporaba telesne sile za potiskanje, odrivanje, prenašanje ali razdvajanje oseb;
- za uporabo telesne sile se šteje tudi, če policisti pri individualni ali skupinski uporabi telesne sile uporabijo ščit za potiskanje, odrivanje ali razdvajanje oseb ali palico za izvedbo strokovnih prijemov;
- za obvladovanje pasivnega upiranja policisti uporabijo udarce in mete le, če ugotovijo, da s strokovnimi prijemi ali z uporabo telesne sile iz drugega alineje ne bodo dosegli namena uporabe. Strokovni udarci in meti so v primerjavi s strokovnimi prijemi hujše oblike telesne sile.

3.4.3 POJEM UPIRANJA IN NAPAD

Poleg dveh osnovnih razlogov za uporabo telesne sile oziroma prisilnega sredstva, kot sta upiranje in napad osebe, mora biti za uporabo prisilnih sredstev prisoten tudi razlog nujnosti (Žaberl, 2006).

a) Upiranje

Z določenim ukazom ali prepovedjo policiist posega v osebno svobodo osebe in če ta oseba dane zapovedi ali policirovih prepovedi ne spoštuje, je to upiranje. Za upiranje se tako smatra vsako pasivno ali aktivno ravnanje, s katerim oseba policistu onemogoča izvršitev policijske naloge (Žaberl, 2006).

O pasivnem upiranju govorimo takrat, ko oseba ne upošteva policijskega ukaza, sicer pa ni aktivna proti policistu, a ignorira njegove ukaze, ali pa se pretvarja na kak drug način. Tako se lahko na primer pretvarja, da ga ne sliši, ali pa se vede, kot da se je to ne tiče. Za pasivno upiranje gre tudi takrat, ko se oseba postavi v položaj, s katerim onemogoča opravljanje policijske naloge. V tem primeru oseba poklekne, se uleže, ali prime za kakšen predmet. V primerih pasivnega upiranja osebe policisti praviloma uporabljajo strokovne prijeme ali telesno silo za prenašanje ali potiskanje osebe (Žaberl, 2006).

Pri aktivnem upiranju so aktivnosti osebe usmerjene neposredno na policista, njihov namen pa je preprečiti policistu izvršitev policijske naloge. Za aktivno upiranje se smatra upiranje z uporabo predmetov kot so orožje, orodje ali drugi predmeti in sredstva ter upiranje s telesno silo. Tudi nagovarjanje drugih oseb k upiranju, beg osebe in ogrožanje drugih oseb se šteje kot aktivno upiranje (Žaberl, 2006).

b) Napad

Ko je oseba neposredno aktivna in s telesno silo, orožjem, orodjem in drugimi predmeti ali sredstvi kaže namen, da bi objekt, policista ali drugo osebo poškodovala, ali mu stregla po življenju, se šteje, da gre za napad. Za preprečitev napada na osebe ali objekt policisti lahko uporabijo tudi hujša prisilna sredstva, kot sta na primer palica ali strelno orožje (Žaberl, 2006).

3.5 ELEMENTI BORILNIH VEŠČIN KOT PRISILNO SREDSTVO – TELESNA SILA

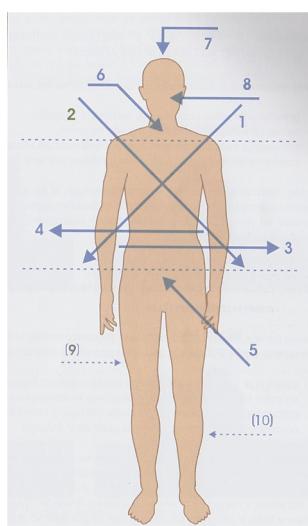
Telesna sila je neposredna uporaba sile policista, ki jo lahko izvajamo preko elementov, kot so (Nemanič, 2007):

- strokovni prijemi,
- strokovni udarci,
- strokovni meti,
- strokovni pritiski (za obvladanje pasivnega upiranja),
- skupinska telesna sila.

Pri tem je potrebno upoštevati, da spada uporaba strokovnih metov in udarcev med hujše oblike, uporaba strokovnih prijemov, pritiskov in telesne sile pa med milejše oblike neposredne uporabe sile policista (Nemanič, 2007).

Pri opravljanju policijskih nalog lahko pride do napada z različnih smeri, kar je razvidno na Sliki 3. Izvedeni so lahko z ene ali celo z dveh smeri hkrati, zato je potrebno vaditi tehnike v različnih načinih in pri tem upoštevati delitev telesa na tri nivoje (Nemanič, 2007):

- zgornji del (glava),
- srednji del (prsi),
- spodnji del (od pasu navzdol).

Legenda:

1, 2	smer diagonalno navzdol z leve ali desne rame proti nasprotnemu boku
3, 4	smer vodoravno od denega proti levemu boku ali obratno
5	smer od spodnje desne strani proti trebuhi
6	smer od zgoraj navzdol v prednji del (vrat, zgornji del prsi ali obraz)
7	smer navpično v galvo ali hrbet
8	smer naravnost (direktno) v obraz
9	smer vodoravno od levega proti desnemu zgornjemu delu nog (ali obratno)
10	smer vodoravno od levega proti desnemu spodnjemu delu nog (ali obratno)

Slika 3. Smeri napadov (Nemanič, 2007)

Napadi so lahko usmerjeni v različne dele telesa, zato je ciljev napada veliko več kot smeri. Za odvrnitev omenjenih aktivnosti mora policist obvladati posamezne elemente borilnih veščin in jih znati kombinirati med seboj (Nemanič, 2007).

Položaji telesa omogočajo policistu raznolike možnosti v smislu obvladovanja in vplivanja na napadalca oziroma osebo v postopku, zato je še posebej pomembno, da so pravilno izvedeni, kar mu omogoča hitro prilagoditev položaja telesa ali pa prehod iz napada v obrambo ali obratno, odvisno od situacije. Na usposabljanjih se policisti urijo in obvladujejo naslednje osnovne položaje, ki so povzeti iz karateja (Nemanič, 2007):

- osnovni, sonožni položaj (Heiko dachi),
- sprednji položaj (Zenkutsu dachi),
- zadnji položaj (Kokutsu dachi),

- srednji – jahalni položaj (Kiba dachi),
- univerzalni – borbeni položaj (Fudo dachi).

Vsi postopki večinoma potekajo v tako imenovanem policijskem trikotniku. V tem položaju policist stoji polbočno pred napadalcem, na razdalji, ki je nekoliko večja od dolžine iztegnjene roke. Policijski trikotnik je prikazan na Sliki 4. Omenjeni položaj v primeru napada omogoča takojšen umik nazaj, vstran ali odskok.

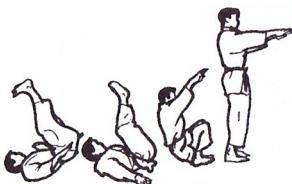
Slika 4. Policijski trikotnik (Nemanič, 2007)

3.5.1 TEHNIKE PADANJA

Obvladovanje tehnik padanja je za policiste oziroma izvajalce zelo pomembno. V nadaljevanju diplomskega dela pri opisovanju postopka posameznih tehnik obravnavamo policista z izrazom izvajalec. Če je med izvajanjem postopka izvajalec porinjen ali odrinjen, pravilen padec prepreči poškodbe, obenem pa omogoča, da čim hitreje vstane in nadaljuje z izvajanjem obrambe.

USHIRO UKEMI - padec nazaj

Izvajalec iz naravne osnovne drže globoko počepne in sede na tla, nato se lahko prevali nazaj na hrbet in iztegne obe nogi. Med padanjem naj nogi ostaneta skupaj. Oči naj bodo usmerjene v predel pasu, s čimer se prepreči udarec z glavo ob tla. Izvajalec z obema rokama hkrati udari po vsej svoji dolžini ob površino pod kotom od 30° do 45° glede na telo. Paziti mora, da je glava pri vseh padcih vedno dvignjena od tal (10 cm) in varovati sklepe, kot so komolci, kolena in ramena. Padec lahko nadaljuje v preval nazaj ("Naučimo se padati", 2013). Potek padca prikazuje Slika 5.

Slika 5. Ushiro ukemi (Čuš, 2000)

YOKO UKEMI – padec vstran

Padec vstran je osnova drugim vrstam padcev. Izvajalec iz naravnega položaja potisne desno nogo pred levo in se preko globokega počepa na levi nogi zakotali na desni bok ter nato na celo stran telesa. Padec telesa ublaži tudi z udarcem desne roke, ko pada v desno stran in z udarcem leve roke, ko pada v levo stran ("Naučimo se padati", 2013).

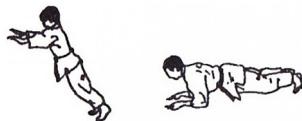
S sproščeno in iztegnjeno roko udari ob boku pod kotom od 25° do 30° glede na svoje telo. Udarec z roko mora biti pravočasen, praviloma tik pred padcem izvajalca, oziroma do deset cm pred padcem telesa. Drugo roko sproščeno položi preko prsi. V zaključni fazi nogi dvigne od tal. Tudi pri tem padcu pazi, da je glava je vedno dvignjena, da ima pogled usmerjen v predel pasu ter da se ne lovi na dlani ("Naučimo se padati", 2013). Potek padca prikazuje Slika 6.

Slika 6. Yoko ukemi (Čuš, 2000)

MAE UKEMI - padec naprej

Pri padcu naprej je najbolj pomembno, da si izvajalec zavarujemo obraz, prsi in trebuh. Roke pred obrazom obrne navznoter, pri tem pa se konci prstov obe rok stikajo. Stoji na prstih obeh nog. Pade z obrazom navzdol in pri tem pazi, da so celotno telo in nogi iztegnjeni. Pri padcu na tla udarijo samo roke (dlani in podlaket), ostali deli telesa, razen prstov nog, pa ostanejo nad tlemi ("Naučimo se padati", 2013). Potek padca naprej prikazuje Slika 7.

Slika 7. Mae ukemi (Čuš, 2000)

ZEMPO TENKAI - preval naprej

Izvajalec iz osnovnega položaja stopi z desno nogo korak naprej. V globokem predklonu postavi dlani na blazino. Dlani postavi v višini naprej postavljenih desnih nog tak, da tvorita roki sklenjen krog, pri tem je dlan desnice s prsti obrnjena proti telesu. V tem položaju nagne glavo na levo ramo in se zakotali preko desnice trdno sklenjenega obroča rok in desnega ramena diagonalno čez hrbet na levi bok. Pri kotaljenju sta nogi skoraj skupaj in rahlo upognjeni ("Naučimo se padati", 2013).

Vmesni položaj izvajalca telesa je tak, da se dotikajo tal levi bok, zunanjega stran leve noge in zunanjega rob stopala. Koleno desne noge je rahlo dvignjeno s stopalom na blazini. Prsti so obrnjeni k peti leve noge. Tak položaj stopal preprečuje boleč udarec s petama ob tla. Pomembno je, da nog ne križa. Med kotaljenjem sodeluje tudi leva roka, ki v pravem trenutku udari po tleh in s tem ublaži padec, obenem pa si z njo pomaga pri dvigu s tal ("Naučimo se padati", 2013).

Izredno pomembno je tudi, da se padec amortizira z udarcem leve roke ob tla. Leva roka in telo morajo biti pod kotom 45°. V začetku padca obrne glavo v levo stran, na koncu padca jo mora dvigniti. ("Naučimo se padati", 2013). Potek padca prikazuje Slika 8.

Slika 8. Zempo tenkai (Čuš, 2000)

3.5.2 STROKOVNI PRIJEMI

Strokovni prijemi so različni prijemi, vzvodi in davljenja, ki jih praviloma izvajamo z rokami, pogosto pa pri tem uporabljamo tudi sredstva za vezanje in vklepanje. V večini primerov jih

uporabljamo z namenom obvladovanja osebe, ki se upira privesti na določeno mesto, redkeje pa z njihovo uporabo želimo preprečiti napad (Nemanič, 2007).

3.5.2.1 Prijemi z neposredno uporabo telesne sile

Prijimi z neposredno uporabo telesne sile so tisti, pri katerih policist oziroma izvajalec z namenom, da osebo obvlada in jo privede na določen kraj, prime z rokama za kateri koli del telesa, pri tem pa uporabi samo svojo telesno silo. Ni pa dovoljeno prijemanje osebe za občutljive dele telesa, kot so obrazni deli, genitalije, ali vlečenje za lase, ravno tako osebe ne smem prijemati samo z eno roko ali je ščipati. Pravilno in najbolj pogosto izvajamo prijeme z neposredno uporabo telesne sile za roko osebe, včasih pa tudi istočasno za roko in rame, oziroma druge za dele telesa (Nemanič, 2007).

3.5.2.2 Vzvodi

Vzvodni prijemi se uporabljam za (Nemanič, 2007):

- transportiranje osebe,
- vklepanje in vezanje osebe,
- obrambo pred prijemom napadalca.

WAKI GATAME - vzvod na ramenu

Izvaja se predvsem takrat, kadar nasprotnik poskuša izvajalca daviti z rokami, ali ga namerava z desno ali levo roko prijeti za zgornji del njegovega oblačila. V primeru, da tehniko izvaja stoje, doda še vzvod v zapestju, s celotno tehniko pa lahko nadaljuje še na tleh (Koželj, 2006).

Če nasprotnik iztegne desno roko in z njo namerava prijeti izvajalčev levi del ovratnika, ta z levo roko štiri prste proti vrhu prime nasprotnikovo desno hrbitišče. Pri tem istočasno desno roko približa levi tako, da z obema močno prime hrbitišče nasprotnikove desne roke. Obrne telo v desno smer, desno nogo pa postavi nekoliko diagonalno v desno stran. Močno vklene nasprotnikov desni komolčni sklep pod svojo levo roko ali pazduho in pri tem izvaja vzvod na komolcu. Mezinec vklenjene roke napadalca mora biti zgoraj (Koželj, 2006).

Če izvaja tehniko stoje, hitro razširi obe nogi v položaj Kiba dachi. Če se odloči za rušenje nasprotnika, se spusti na tla, na njegovem komolcu pa izvaja vzvod v smeri nazaj, proti njegovemu hrbtnu (Koželj, 2006). Vzvod na ramenu Waki gatame je prikazan na Sliki 9.

Slika 9. Waki gatame (Nemanič, 2007)

UDE GARAMI - vzvod na komolcu

Z levo roko, katere podlaket je vzporedno s tlemi, dlan s hrbtno stranjo obrnjena proti tlom in prsti iztegnjeni, izvajalec blokira nasprotnikovo desno roko v predelu zapestja. Istočasno z desno roko prime nadlahtnico blokirane roke in jo močno potegne k sebi. Roko, s katero blokira nasprotnikovo zapestje, hitro potegne med nasprotnikovo podlahtnico in nadlahtnico, pri tem pa istočasno telo obrača za 180°. Vzvod povečuje z dviganjem zvite roke na hrbtnu ("Džiu-džica", 1963). Vzvod na komolcu Ude garami prikazuje Slika 10.

Slika 10. Ude garami (Nemanič, 2007)

KANNUKI GATAME - vzvod na komolcu

Ta prijem se izvaja v stoječem položaju. Izvajalec potegne desno roko pod svojo levo pazduho. Nasprotnikovo ramo stisne pod pazduho in prodira z levico navzdol okrog

nasprotnikove desnice. Desno dlan položi na desno zapestje, levo pa na spodnji del svoje desnice in izvede omenjeni vzvod na komolcu (Koželj, 2006). Vzvod na komolcu Kannuki gatame (levi policist) prikazuje Slika 11.

Slika 11. Kannuki gatame (Nemanič, 2007)

KOTE GAESHI - vzvod na zapestju

Zapestno vzvodni prijem s pritiskom navzven se uporablja pri obrambah zaradi prijemov za roke, za lase, zaradi davljenja spredaj, pa tudi pri nekaterih obrambah, kot so napadi z nožem zgoraj ali naravnost, pri zbijanju pištole in pri nekaterih drugih obrambah, pri katerih po napadu želimo obvladati nasprotnika z lovljenjem roke v zapestju (Koželj, 2006).

Izvajalec prime napadalca z levo roko za njegovo desno zapestje tako, da je izvajalčev palec na napadalčevi zunanji strani roke. Pri tem izvajalec rahlo premakne levo nogo proti napadalcu. Po uspelem prijemu takoj približa še desno nogo, potegne napadalčeve roko proti sebi in položi nanjo tudi desno roko, nato pa z obema rokama hkrati potegne napadalčeve roko navzven proti svoji levi strani. Polkrožen poteg oziroma zamah povzroči spiralen vzvod na zapestju. Z vzvodom in zamahom izvajalec poruši ravnotežje napadalca, ki zato pade na desni bok. Izvajalec takoj poklekne na napadalčeve roko, s čimer onemogoči njegovo nadaljnje gibanje. Lahko pa nato uporabi tudi nekatere druge prijeme, kot so na primer prijemi za vklepanje ali transportni prijemi (Koželj, 2006). Vzvod na zapestju Kote gaeshi prikazuje Slika 12.

Slika 12. Kote gaeshi (Nemanič, 2007)

KOTE MAWASHI - vzvod na zapestju

Strokovni prijem Kote mawashi se največkrat uporablja pri obrambah pred napadalcem. Poslužujemo se prijemov, kot so prijemi za obleko, davljenja spredaj in prijemi za roke (Koželj, 2006).

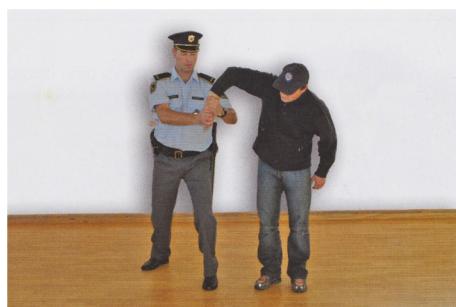
Prijem za roke izvajamo na način, ki je opisan v nadaljevanju. Izvajalec prime napadalčevo desno roko s svojo desno roko in hkrati stopi z desno nogo proti njemu. Pri tem je izvajalčev palec med palcem in ostalimi napadalčevimi prsti, roka pa na zunanji strani. Nato izvajalec s pomočjo leve roke in s hkratnim premikom noge nazaj potegne napadalčevo roko na svoje prsi. Pri tem mora imeti zgornji del telesa (prsi) čim bolj pravokotno glede na roko in ne preveč nagnjen naprej. Nato potegne napadalčevo roko na svoje prsi, sunkovito potisne telo nazaj in navzdol. S tem napadalcu povzroči vzvod na zapestju, z gibanjem nazaj pa potiska njegova kolena ali trebuh na tla. Iz tega položaja nato lahko preide v drug prijem (Koželj, 2006). Vzvod na zapestju Kote mawashi prikazuje Slika 13.

Slika 13. Kote mawashi (Nemanič, 2007)

KOTE HINERI - vzvod na zapestju

Da bi se izvajalec izognil napadalcu, ki ga napade z desno roko, stopi nekoliko nazaj in v levo. Pri tem z desno roko zgrabi napadalčeve dlan, z levo pa zapestje ter mu roko prične potiskati navzgor in zvijati v nasprotni smeri urinega kazalca. Z blokiranjem zapestja prenese zvijanje na celotno roko in naprej na telo. S tem napadalca podre na tla ("Džiu-džica", 1963). Vzvod na zapestju Kote hineri prikazuje Slika 14.

Slika 14. Kote hineri (Nemanič, 2007)

SHIHO NAGE – vzvod na zapestju

Ta zapestno vzvodni prijem se največkrat uporablja pri obrambah pred napadi z zgornje ali spodnje strani, pri prijemih za lase, za roke ali za obleko, pa tudi pred udarci s strani (npr. klofute). Predhodni blokadi sledi prijem (Perše, 2011).

Izvajalec z obema rokama prime napadalčeve desno roko v zapestju tako, da sta desni roki izvajalca in napadalca obrnjeni nasproti (dlan - dlan). Pred prijemom izvajalec stoji polbočno pred napadalcem in ob prijemu z desno nogo nekoliko pristopi k napadalcu ter izvede obrat z leve v desno, navznoter. Med obratom dvigne napadalčeve roko v višini glave in izvede vzvod nazaj. S tem zaradi porušenega ravnotežja ta pade na tla, za tem pa izvajalec z vzvodom na zapestju lahko onemogoči njegovo nadaljnje upiranje. Kritičen trenutek pri izvedbi opisanega prijema je takoj po obratu, ker mora izvajalec obrniti tudi svoj prijem, predvsem pa pravilno izvesti zamah nazaj in ne vstran, podobno, kot bi metal trnek (Perše, 2011). Vzvod na zapestju Shiho nage si lahko ogledamo na Sliki 15.

Slika 15. Shiho nage (Nemanič, 2007)

HIZA ASHI GATAME - vzvod na kolenu

Ta vzvod se uporablja za vklepanje napadalca. Po uspešni obrambi pred napadom z nogo izvajalec napadalca podre na tla, ta pa leži na trebuhu. Prime ga za gleženj, golež zunanje noge pa postavi v pregib kolena in poklekne. Na vrh blokirane noge, ki je uprta v trebuh, le-ta izvaja močan pritisk z nagibom telesa naprej. V tem položaju ga nato vklene ("Džiu-džica", 1963). Vzvod na kolenu Hiza ashi gatame prikazuje Slika 16.

Slika 16. Hiza ashi gatame (Nemanič, 2007)

Vzvodi na prstih na roki

Za obrambo pred močnim prijemom za roko lahko policist oziroma izvajalec uporabi vzvodne prijeme za prste (Yubi kansetsu), ki so primerni in zelo učinkoviti predvsem takrat, ko je napadalec telesno močnejši od njega (Nemanič, 2007). Vzvodne prijeme za prste na roki prikazujeta Sliki 17 in 18.

Slika 17. Vzvodni prijem za prste (Nemanič, 2007)

Slika 18. Vzvodni prijem za prste (Nemanič, 2007)

3.5.2.3 *Davljenje*

Prijemi z davljenjem so strokovni prijemi, s katerimi policisti obvladujejo vinjene ali druge osebe, ki se aktivno upirajo s tako močjo, da jih z vzvodnimi ali drugimi prijemi ni mogoče obvladati (Nemanič, 2007).

HADAKA JIME - davljenje

Napadalca se davi s podlahtnico. Tehniko se izvaja tako, da izvajalec napadalca s sunkom v levo ramo rahlo obrne proti sebi. Pri tem je zelo pomembno, da še preden izvede gibanje mimo napadalčeve desne roke, podlahtnico že nastavi na napadalčev vrat. Pri gibanju mimo mora z levo roko onemogočiti gibanje napadalčeve desne roke, da mu z njo ne bi onemogočil prehoda nazaj. Ko nastavi podlahtnico na napadalčev vrat in preide za njegov hrket, ga močno potegne k sebi (nazaj in vstran). S tem poruši njegovo ravnotežje, obenem pa si z levo roko pomaga pri davljenju (Koželj, 2006). Davljenje Hadaka jime prikazuje Slika 19.

Slika 19. Hadaka jime ("Bodentechniken.", 2013)

USHIRO JIME – davljenje

Ushiro jime je tehnika, pri kateri ne uporabljamo prijema za oblačilo ali river kimone, temveč davimo samo z rokami (Koželj, 2006).

Tehniko je možno izvajati kleče ali stoje. Pri izvajanju tehnike stoe mora izvajalec nasprotniku priti za hrbet. Z desno roko gre mimo nasprotnikove desne rame in hrbitišče roke položi na njegov vrat. Palec in zgornji del podlakti nastavi na nasprotnikovo grlo (adamovo jabolko). Spodnji del leve roke položi na nasprotnikovo levo ramo. Obe dlani prime skupaj in močno stisne. Tako obvladanega nasprotnika potegne k sebi in ga s tem spravi z ravnotežja. Poteg k sebi in stisk z rokami mu povzroči bolečino pri davljenju, kar nasprotnika umiri oziroma obvlada. Da bo davljenje učinkovito, je potrebno nasprotnikovo glavo z izvajalčevim glavo in desnim ramenom učvrstiti in zgornji del nasprotnikovega telesa rahlo potegniti nazaj proti izvajalčevemu desnemu kolenu (Koželj, 2006). Davljenje Ushiro jime prikazuje Slika 20.

Slika 20. Ushiro jime (Nemanič, 2013)

3.5.3 STROKOVNI UDARCI

Zaradi možnih negativnih posledic uporabe strokovnih udarcev uvrščamo le-te med hujše oblike telesne sile. Tako lahko uporabimo udarce z roko ali nogo, v izjemnih situacijah pa tudi udarce z glavo. Pomembno je, da vse udarce usmerimo v trup in okončine, izjemoma pa lahko tudi v glavo, vrat ali genitalije. Več različnih vrst udarcev odlikuje hitra uporaba sile, ki nam omogoča odvrnitev napada. Z močno bolečino, ki nastane pri udarcu, zmanjšamo odpor napadalca, zato za tem lahko nadaljujemo z uporabo drugih strokovnih prijmov, če je to potrebno (Nemanič, 2007).

3.5.3.1 Udarci z roko

Udarci z roko se najpogosteje uporablja pri vseh oblikah napadov. Lahko se izvajajo z različnimi deli telesa in sicer s pestjo, z zunanjim in notranjim robom dlani, z dlanjo, s komolcem, s prsti in s podlaktjo (Nemanič, 2007).

Sunki (zuki) so vsi udarci z rame, izvedeni z rotacijo roke (pesti) in s pomočjo gibanja bokov. Udarna površina je stisnjena pest. Izvajalec prste zvije pri prvih členkih navznoter in nato v trdno pest, ki jo močno oprime s palcem. Osnovne prednosti sunkov so racionalnost, najkrajša pot in velika hitrost (Cook, 2011).

OI ZUKI – korak in sunek z isto roko

Izvajalec se postavi v prednji položaj z levo nogo naprej. Stisne pesti, levo roko predroči, desno pa postavi na bok tako, da je palec na desnici obrnjen navzgor, na levici pa navzdol. Nato stopi z desno nogo naprej v prednji položaj. Sledi gib z obema rokama. Desnico premakne naravnost naprej, pri tem pa je komolec ves čas tik ob telesu. Preden roko popolnoma iztegne, zasuče pest (ne komolca). V trenutku, ko premakne desnico, obrne pest na levi roki, komolec približa telesu in nato nazaj proti boku. Udarec in premikanje združi v en sam element (Ančnik, 1999). Udarec Oi zuki prikazuje Slika 21.

Slika 21. Oi zuki ("Begriffe", 2013)

GYAKU ZUKI – korak in sunek z nasprotno roko

Ta udarec izvajamo kot Oi zuki, vendar v nasprotnem stavu. Udarec Gyaku zuki je prikazan na sliki 22.

Slika 22. Gyaku zuki ("Begriffe", 2013)

KIZAMI ZUKI – kratek korak in sunek z isto roko

Izvajalec stoji v prednjem položaju, pokrči zadnjo nogu in težo prenese v sredino med stopala, boki so poševno. Roke drži pred seboj v preži. Desna roka je pri tem stisnjena v pest, skrčena v komolcu (kot okoli 90°) ter dvignjena v višini njegovega nosu. Tudi leva roka je stisnjena v pest in se rahlo dotika izvajalčevega trebuha. Z boki izvede trzljaj, a v delčku sekunde pa desno pest sunkovito izstrelji direktno naprej. S prednjo nogo zdrsne naprej (Ančnik, 1999). Udarec Kizami zuki je razviden iz Slike 23.

Slika 23. Kizami zuki ("Begriffe", 2013)

URA ZUKI – sunek s skrčeno roko od spodaj navzgor

Udarec uporabljamo izključno v borbi, še posebno v borbi od blizu in sicer takrat, ko so možnosti, da bomo zadeli nasprotnika v glavo ali telo, velike. Poteka od spodaj navzgor. Kot med nadlahtnico in podlahtnico je pri udarcih v glavo 90° , v telo pa med 110° in 120° (Ančnik, 1999). Omenjeno tehniko si lahko ogledamo na Sliki 24.

Slika 24. Ura zuki ("Begriffe", 2013)

MAWASHI ZUKI – sunek z roko s strani

Izvajalec je v naravnem položaju, desno roko ima upognjeno v komolcu in nekoliko bolj nazaj ter vzporedno s tlemi. Na primerni razdalji poskuša nasprotnika zadeti v glavo ali v predel ledvic. Udarec izvede v loku in sicer z zunanje strani proti napadalcu, ter s pomočjo rotacije boka in ramena. Roka v komolcu ves čas udarca ostaja upognjena. Nasprotnika zadane s pestjo (Ruth, 1974). Udarec Mawashi zuki prikazuje Slika 25.

Slika 25. Mawashi zuki ("Begriffe", 2013)

Udarci (uchi) pa se izvajajo tako, da je os rotacije v komolcu. Udarne površine so dlan, rob dlani ali komolec (Nemanič, 2007).

EMPI UCHI - udarci s komolcem

Udarci s komolcem so učinkoviti pri boju iz neposredne bližine. Ker komolec lahko usmerimo v katero koli smer, bodo v nadaljevanju opisni le vzorčni primeri.

- a) Udarec s komolcem po krožnici (Mawashi empi - uchi)

Začetni položaj je podoben sunku v izpadu. Desna noge je zadaj, prav tako desna pest, ki sloni na boku. Levica je iztegnjena v predročenju. Boki so poševno. Zasučemo boke in hkrati po krožnici izvedemo udarec z desnim komolcem. Levo pest povlečemo

nazaj na levi bok. Udarec zaključimo z desno pestjo pred telesom (Ančnik, 1999). Udarec Mawashi empi - uchi prikazuje Slika 26 - A.

b) Udarec s komolcem naprej (Mae empi - uchi)

Smo v prednjem položaju, z desno nogo spredaj. Začetni položaj nekoliko spominja na protiudarec, saj je levica v predročenju, desnica pa na boku. Sledi udarec s komolcem, po loku od spodaj navzgor. Levico potegnemo nazaj na bok. Udarec v cilj izvedemo z mišicami na notranji strani podlahti. V končnem položaju je pest postavljena navpično (Ančnik, 1999). Udarec Mae empi - uchi si lahko ogledamo na Sliki 26- B.

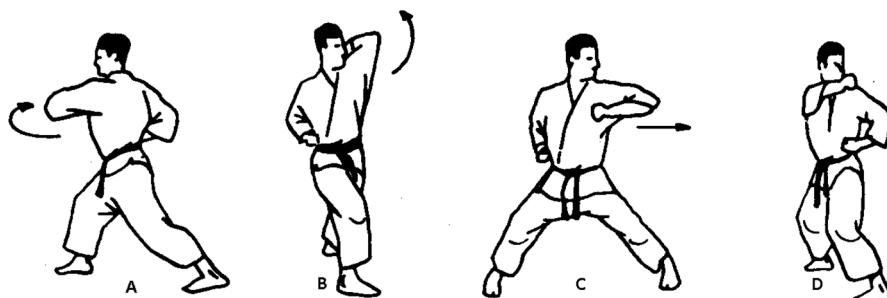
c) Udarec s komolcem v stran (Yoko empi - uchi)

V položaju jahača desno pest namestimo v bližino levega boka. Z levo roko prekrižamo desnico. Leva pest in pogled sta usmerjena v desno smer. Hkrati potisnemo desnii komolec vstran (v desno) in povlečemo levico nazaj na levi bok. Ob koncu udarca je desna pest pod desno prsno mišico. Palec pesti je obrnjen navzdol (Ančnik, 1999). Udarec Yoko empi-uchi prikazuje Slika 26 - C.

d) Udarec s komolcem nazaj (Ushiro empi - uchi)

V zadnjem položaju, z desno nogo zadaj, desnico iztegnemo naprej in dlan stisnemo v pest. Z levo dlanjo objamemo desno pest s konca in s pomočjo obeh rok sunemo z desnim komolcem nazaj. Gib spominja na pritegovanje roke na bok (Ančnik, 1999).

Udarec Ushiro empi - uchi prikazuje Slika 26-D.

Slika 26. Empi uchi ("Tecniche di pugno", 2013)

SHUTO UCHI – udarec z robom dlani

Izvajalec je v naravnem položaju. Desnico dvigne skoraj navpično v nadročenje. Pripravi zunanji rob dlani, ramen ne dviga. Iztegnjena roka zdrsne po blagem loku v odročenje (dlan se nagne za okoli 45°) in naprej polkrožno v predročenje, kjer se udarec zaključi (dlan je skoraj vzporedno s tlemi). Boki so ves čas usmerjeni naravnost naprej, roka je iztegnjena, komolec je obrnjen v tla, dlan je obrnjena navzgor. Levica je na začetku v predročenju, kasneje pa jo potegne na bok (Ančnik, 1999). Udarec Shuto uchi je prikazan na Sliki 27.

Slika 27. Shuto uchi ("Begriffe", 2013)

TEISHO UCHI – udarec z dlanjo

Izvajalec je v naravnem položaju, pri tem pa je leva roka v predročenju stisnjena v pest, desna pa položena na bok. Zapestje je upognjeno nazaj, tako da je dlan obrnjena proti napadalcu. Prste v členkih močno pokrči. Nato hkrati izvede gib z obema rokama tako, da desnica, s katero cilja v brado ali nos nasprotnika, potuje naprej in navzgor, levico pa pomakne nazaj na bok. Nasprotnika zadane s spodnjim zapestnim delom dlani (Ruth, 1974). Udarec Teisho uchi prikazuje Slika 28.

Slika 28. Teisho uchi ("Begriffe", 2013)

HAITO UCHI – stranski udarec z robom roke pri palcu

Izvajalec v prednjem položaju levo roko predroči tako, da je vzporedno s tlemi in v komolcu pokrčena za 90°. Desno roko delno pokrči v komolcu in jo pomakne nekoliko stran od boka.

Prsti na roki so iztegnjeni, palec je stisnjen k dlani. Izvede gib z obema rokama tako, da levica potuje na bok, desnico pa iztegne v loku naprej in navzgor. Cilj (vrat, čeljust) zadane z odprto dlanjo, z robom roke pri palcu (Ruth, 1974). Udarec Haito uchi prikazuje slika 29.

Slika 29. Haito uchi ("Poings", 2013)

URAKEN UCHI – stranski udarec s pestjo

Iz naravnega položaja desno roko, ki je gibljiva tako v komolcu kot v zapestju, izvajalec položi na levi bok. Udarec vstran izvede tako, da v smeri udarca najprej potisne komolec. S trzljajem bokov sproži podlaket, ki se zavrti okoli komolca v odročenje. V trenutku, ko podlaket zaustavi, udari z zapestjem. Ob zaključku udarca roko obdrži iztegnjeno, ali jo skrči v komolcu (Ančnik, 1999). Udarec Uraken uchi je prikazan na Sliki 30.

Slika 30. Uraken uchi ("Geri Waza", 2013)

3.5.3.2 Udarci z nogo

MAE GERI – brca naprej

Izvajalec dvigne koleno ene noge tako, da je stopalo, ki je stisnjeno k stegnu, v isti višini, kot koleno noge na tleh. Prsti dvignjenega stopala so zavihani navzgor. Noga, na kateri stoji, je v kolenu upognjena. Z boki zaniha naprej, obenem pa z dvignjenim stopalom hkrati sune

naravnost naprej. Nato nogo ponovno skrči v kolenu in po nekaj trenutkih sestopi (Ančnik, 1999). Udarec z nogo Mae geri je prikazan na Sliki 31.

Slika 31. Mae geri ("Geri Waza", 2013)

KIN GERI – kratek udarec z nogo naprej

Izvajalec stoji v borbenem položaju, pri tem pa je noge, s katero bo udaril, pomaknjena korak nazaj. Stisne obe pesti in roki dvigne pred glavo, pri tem pa drži primerno razdaljo do nasprotnika. Koleno zadnje noge začne potiskati navzgor in naprej, kot da bi z njim želel zadeti nasprotnika. Ko je stegno vzporedno s tlemi, dokonča udarec z golenjo. Z vrhom stopala, ki zavihano navzdol, udari nasprotnika v dimlje, pri tem pa mu zgornji del telesa, ki je nagnjen nekoliko nazaj, služi kot protiutež ("How to do", 2013). Udarec z nogo Kin geri prikazuje Slika 32.

Slika 32. Kin geri ("Geri Waza", 2013)

HIZA GERI – udarec s kolenom

Udarec s kolenom se uporablja samo takrat, ko se izvajalec nahaja v neposredni bližini nasprotnika. Obvezen je prijem nasprotnika (npr. za roko, s katero ga napade), saj v

nasprotnem primeru udarec ne doseže učinka. Izvaja se ga iz prednjega položaja za tem, ko nasprotnik napade z roko, ki jo izvajalec prime za zapestje in nasprotnika potegne proti sebi. Zadnjo nogo nato močno sune naravnost s kolenom navzgor ali v loku od strani (Ruth, 1974). Udarec s kolenom Hiza geri je prikazan na Sliki 33.

Slika 33. Hiza geri ("Geri Waza", 2013)

YOKO GERI – brca vstran z boka

Desno nogo izvajalec dvigne čim višje k prsim, levo pa pokrči. Desno stopalo nagne na zunanji rob in prste zaviha. Desno gole nekoliko nagne in z njim s pomočjo bokov sune vstran. Desna noga je popolnoma iztegnjena, leva noga pa skrčena v kolenu, kar omili reakcijo zaradi udarca. Obe roki sta na strani noge. Pozicija levega stopala je poševno v smeri brce. Črta, ki povezuje levo peto prek trtice z desno peto, mora biti ravna. Boki so nagnjeni poševno. Brca se konča takrat, ko skrčeno nogo postavi pred telo (Ančnik, 1999). Udarec z nogo Yoko geri prikazuje Slika 34.

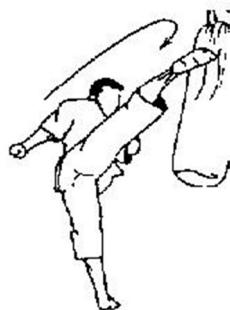

Slika 34. Yoko geri ("Geri Waza", 2013)

MAWASHI GERI – brca po krožnici

Z levega prednjega položaja izvajalec stopi na levo nogo ter hkrati dvigne in skrči desno nogo. Stopalo in koleno dvigne v višino bokov. Stopalo in koleno sta v isti višini in vzporedna

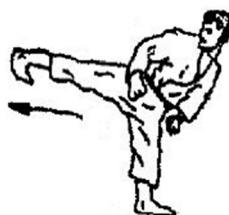
s tlemi. Stopalo ostane zadaj in ga kar najbolj približa stegnu, boki so poševno. Desni bok potisne naprej in se zavrti po loku. Takrat, ko koleno preseka navidezno os, ki označuje sredino telesa, nogo iztegne. Golen se skupaj s stopalom sproži proti cilju, ki ga zadane s prstnimi blazinicami. Nogo skrči in se s sukanjem vrne v začetni položaj (Ančnik, 1999). Udarec z nogo Mawashi geri prikazuje Slika 35.

Slika 35. Mawashi geri ("Geri Waza", 2013)

USHIRO GERI – udarec z nogo nazaj

Izvajalec v prednjem položaju težo prenese na prednjo levo nogo, ki jo skrči v kolenu. Ne da bi spremenil položaj glave in drže rok, desno nogo s peto naprej usmeri za kolenom (med stegnom in meči) prve noge. Sledi sunkovit zasuk celega telesa in brca direktno s peto nazaj. Boki so naravnost, telo je nekoliko nagnjeno stran od cilja. Stopalo je navpično s peto nad prsti. Udari s peto. V začetni položaj se vrne z vrtenjem v obratni smeri (Ančnik, 1999). Udarec z nogo nazaj Ushiro geri prikazuje Slika 36.

Slika 36. Ushiro geri ("Geri Waza", 2013)

3.5.4 BLOKADE

Namen in cilj blokade ni povzročiti bolečine osebi, ampak predvsem odvrniti napad, ali spremeniti smer napada. Z roko blokiramo napadalčev napad z roko, nogo ali s predmetom. Blokade se lahko izvajajo statično ali v kombinaciji z gibanjem (Nemanič, 2007).

GEDAN BARAI – spodnja blokada

Uporablja se v primerih, ko izvajalca nasprotnik prime za zapestje ali ga napade v predel spodnjega dela trebuha in genitalij (Ančnik, 1999).

Izvajalec je v naravnem položaju. Dlani ima stisnjene v pesti. Levo roko skrči v komolcu in jo dvigne nad desno ramo, tako da je palec obrnjen proti obrazu. Desna roka ostane pred telesom. Leva podlaket pokriva desno nadlaket. Boki so usmerjeni naravnost naprej. Levica zdrsne po desnici navzdol, izteguje se v komolcu. Obenem vleče desno roko proti desnemu boku in desni bok potiska nazaj. Ob koncu giba leve roke zasuče zapestje tako, da je palec obrnjen proti telesu. Boka sta poševno (levi je spredaj), desna pest leži na boku. Leva pest se ustavi približno 15 cm pred telesom (Ančnik, 1999). Blokado Gedan barai prikazuje slika 37.

Slika 37. Gedan barai ("Defenses", 2013)

AGE UKE – zgornja blokada

Uporabljamo jo za obrambo pred napadom v predel glave (Ančnik, 1999).

Izvajalec je v naravnem položaju. Levo roko iztegne pred telo, desno pa potisne na bok. Nato desno roko potisne navzgor tako, da gre podlaket pokončno navzgor po sredini telesa. Hkrati potisne desnii bok naprej. Komolec leve roke potegne nazaj, mimo levega boka. Med potjo se desnica in levica prekrižata. Komolci so ves čas tesno ob telesu. Ko z desno pestjo doseže

višino oči, potisne komolec navzgor in s tem obrne podlaket za 90° . Istočasno zasuče pest. Leva pest je v tem trenutku že na boku. Boki so poševno (desni je spredaj). Desna podlaket je za širino pesti odmaknjena od čela (Ančnik, 1999). Blokado Age uke prikazuje Slika 38.

Slika 38. Age uke ("Defenses ", 2013)

SOTO UKE – srednja blokada navznoter

Služi za obrambo pred napadom v sredino telesa (Ančnik, 1999).

Izvajalec je v naravnem položaju. Z desnico zamahne tako, kot da bi želel vreči kamen. Levico hkrati iztegne v predročenje. Levo pest potegne nazaj k boku in hkrati zasuče telo in desno roko. Pri tem je desni bok potisnjen naprej. Desnica je skrčena v komolcu za 90° . V dotiku z nasprotnikom podlaket zasuče okoli svoje osi. Takrat komolec že miruje. Končni položaj telesa je desni bok naprej, leva pest leži na levem boku zadaj, desnica pa je pred telesom skrčena in obrnjena. Pest je v isti višini z rameni (Ančnik, 1999). Blokado Soto uke prikazuje Slika 39.

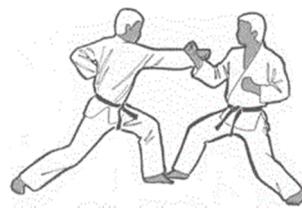

Slika 39. Soto uke ("Defenses ", 2013)

UCHI UKE – srednja blokada navzven

Služi za obrambo pred napadom v sredino telesa (Ančnik, 1999).

Iz prednjega položaja in z desno nogo naprej izvajalec iztegne levico, desnico pa skrčeno v komolcu postavi pod levico, s pestjo v višini pazduhe. Ko levico potegne na bok, hkrati obrne nazaj tudi levi bok. Desnico zavrti okoli komolca. Tako skrčena roka od znotraj navzven udari v napadalca v nasprotni smeri sukanja bokov. Takrat izvajalec podlaket obrne okoli svoje osi. Položaj se konča z levo pestjo na boku, ki je zamaknjen nazaj, desnica pa pred telesom in skrčena v komolcu. Kot med podlahtjo in nadlahtjo je 90° . Razdalja med trupom in komolcem je enaka širini pesti (Ančnik, 1999). Blokado Uchi uke prikazuje Slika 40.

Slika 40. Uchi uke ("Defenses ", 2013)

SHUTO UKE – blokada z roko na meč

Uporablja se za obrambo pred napadi v sredino telesa. Za razliko od ostalih blokad sta obe roki odprtji in pomaknjeni naprej (Ančnik, 1999).

Izvajalec je v naravnem položaju. Dlani razpre in prste stisne skupaj. Roki imata videz dveh sabelj. Levo roko iztegne v predročenje, desnico pa skrči v komolcu. Roki prekriža. Boki so obrnjeni naravnost. Desna dlan se tesno približa levemu ušesu, leva nadlaket je pokrita z desno podlaktjo. Levi bok potegne nazaj. Desnica izvede blokado, levica pa se zaustavi na sredini trupa. Komolec desne roke, ki je za pest oddaljen od telesa, služi za vrtišče, okoli katerega izvajalec obrača desno podlaket od znotraj navzven. Dotik doseže z zunanjim robom dlani. Leva roka je ravno tako skrčena v komolcu in potegnjena pod pleksus solaris. Ob koncu blokade je desnica pred telesom. Podlaket in nadlaket tvorita pravi kot. Dlan je podaljšek podlakti in je zasukana za 45° navzven. Leva dlan se z zunanjim robom tišči telesa. Prsti oben rok so obrnjeni naprej, boki so poševno (desni bok je naprej) (Ančnik, 1999). Blokado Shuto uke prikazuje Slika 41.

Slika 41. Shuto uke ("Defenses ", 2013)

JUJI UKE – križna blokada z rokami

To tehniko v večini primerov uporabljam za preprečevanje napada z roko od zgoraj, ali z roko od spodaj, pri tem pa ima lahko napadalec v roki tudi orožje. Poleg omenjenega jo lahko uporabljam tudi takrat, ko moramo preprečiti napad z nogo v obliki močne brce naravnost v višino genitalij (Ruth, 1974).

Izvajalec je v prednjem položaju, pri tem pa ima komolca upognjena ob telesu, pesti na boku in obrnjeni navzgor. Izvajanje zgornje križne blokade začne s premikanjem rok naprej in navzgor, obenem pa prekriža zapestji, pri tem pa je zgornji del dlani obrnjen navzgor. Blokado zaključi z iztegnjenima rokama nad glavo, zapestji ima prekrižani, komolca v širini ramen, telo pa pokončno. V enakem položaju, kot zgornjo križno blokado, začne izvajati tudi spodnjo križno blokado. Roki premakne naprej in navzdol proti spodnjemu delu trebuha, hkrati pa prekriža zapestji. Zgornji del dlani je obrnjen navzgor. Blokada je zaključena, ko sta roki s prekrižanima zapestjema iztegnjeni in nekoliko pod ter pred dimljami (Ruth, 1974). Blokada Juji uke je prikazana na Sliki 42.

Slika 42. Juji uke ("Defenses ", 2013)

3.5.5 STROKOVNI METI

Tehnika strokovnih metov izhaja iz borilne veščine judo. Strokovni meti se praviloma izvajajo tako, da izvajalec nasprotnikovo telo s potegom ali odrivom spravi z ravnotežja. Pri tem kot oviro nastavi svoje telo ali del telesa in nasprotnika vrže v prazen prostor. Strokovni meti so lahko ročni, nožni, ramenski, bočni, ali meti s padcem nazaj ali vstran (Nemanič, 2007).

Uporaba strokovnih metov ima tudi negativne učinke. Ker večina napadalcev ne obvlada pravilnega padanja na bok, naprej na roke, nazaj ali vstran, večinoma po padcu na trdo talno površino utrpi razne poškodbe. Prav tako je pri strokovnem metu težje kontrolirati padec nasprotnika kot pri prijemu ali udarcu. Zaradi omenjenih dejstev se policisti redko odločajo za strokovne mete (Nemanič, 2007).

3.5.5.1 Ročni meti

IPPON SEOI NAGE – enoročni ramenski met

V desnem naravnem položaju izvajalec prime srednjo notranjo stran nasprotnikovega desnega rokava nad njegovo desno roko in potisne nasprotnika nazaj. V večini primerov nasprotnik poizkusi sunek vrniti, kar izvajalec izkoristi tako, da se najprej z levo, nato pa še z desno nogo umakne za korak ali dva nazaj. S tem povzroči, da se nasprotnik naprej z desno nogo, potem pa še z levo nogo premakne naprej. Izvajalec sprosti desno roko ter jo zavihi navzdol ob zunanjji strani nasprotnikove leve roke, da dobi vzvod na njegovem levem zapestju. Svojo desno nogo postavi pred nasprotnikovo desno nogo (Kudo, 1969).

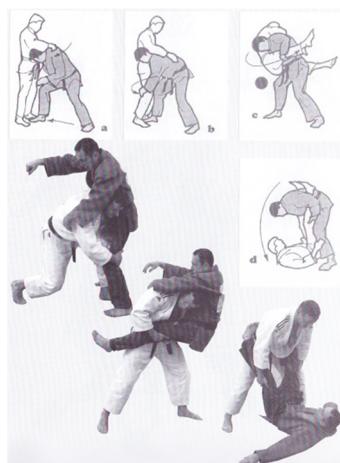
Med vrtenjem z desno nogo v levo stopi z levo nogo nazaj. Z desno roko ujame nasprotnikovo desnico in ga dvigne na svoj hrbet. Iztegne obe koleni, sune z boki nazaj ter z rokama potegne naprej in navzdol. Nasprotnika vrže predse preko svojega desnega ramena (Kudo, 1969). Potek meta Ippon seio nage prikazuje Slika 43.

Slika 43. Ippon seio nage (Čuš, 2000)

MOROTE GARI – dvoročni zajemajoči met

Izhodišče izvajalca je v naravnem položaju. Z eno nogo stopi med nasprotnikovi nogi in z obema rokama hkrati prime tik pod obema kolenoma zadnji del nasprotnikovih nog. Ramena potisne v bližino nasprotnikovega želodca. Sledi sunek z rameni in rokami naprej, s čimer podre nasprotnika na tla ("Judo – Morote Gari", 2013). Potek meta Morote gari prikazuje Slika 44.

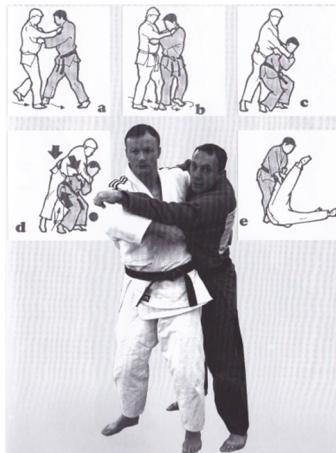
Slika 44. Morote gari (Čuš, 2000)

3.5.5.2 Bočni meti

O GOSHI – prevračanje z boka

V desnem obrambnem položaju izvajalec stopi z desno nogo naprej ter potisne nasprotnika nazaj. Upirajočega se nasprotnika ob poskusu vračanja sunka potegne z desno roko tako, da ta stopi z levo nogo naprej. Pri tem izvajalec rahlo upogne desno koleno in premakne desno stopalo k notranji strani nasprotnikovega desnega stopala. Z desnico, ki do podlakti leži tesno ob nasprotnikovi zadnji plati, ga spravi z ravnotežja naravnost naprej (Kudo, 1969).

V trenutku, ko se nasprotnik nagne naprej, se izvajalec zavrti na prstih desne noge v levo, ter v širokem krogu premakne nasprotnikovo levo stopalo za svoje desno stopalo ter ga položi pred njegovo levo nogo. Desni bok porine tesno vanj, tako da leži nasprotnikovo telo od zadnje plati do hrbta močno ob izvajalčevem telesu. Z uporabo vzmetne sile obeh nog izvajalec odbije boke. Z levo roko močno potegne navzdol in naprej, desno roko pa ima trdno napeto. Nasprotnika vrže predse v levo (Kudo, 1969). Potek meta O goshi si lahko ogledamo na Sliki 45.

Slika 45. O goshi (Čuš, 2000)

KOSHI GURUMA – bočno kolo

Izvajalec je v desnem naravnem položaju, nasprotnik pa v naravnem položaju. Izvajalec stopi z levo nogo nazaj ter potegne nasprotnika v njegovo desno stran naprej. Najverjetneje se bo nasprotnik skušal boriti tako, da bo stopil z levo nogo naprej v svojo levo stran. Z izvajalčevim premikom desne noge k notranji strani nasprotnikovega desnega stopala se

spusti napadalčev levi reve. Izvajalec odpre desno roko ter jo nasprotniku porine preko leve rame globoko okrog vratu (Kudo, 1969).

Izvajalec je v pasu sklonjen naprej. Iztegne desnico in v istem trenutku upogne svojo desno podlaket ter zgrabi nasprotnika za vratom. Zavrti se na levi nogi v levo in premakne levo nogo za svojo desno nogo k notranji strani nasprotnikovega levega stopala. Porine desnii bok močno v nasprotnikovo telo. Dvigne boke in zvit v zgornjem delu telesa potegne z desno roko močno naprej, z levo pa navzdol. Sune z glavo levo in preko svojih bokov zakotali nasprotnika na tla (Kudo, 1969). Potek meta Koshi guruma prikazuje Slika 46.

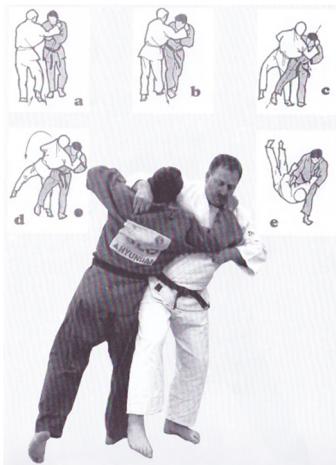
Slika 46. Koshi guruma (Čuš, 2000)

3.5.5.3 Nožni meti

O SOTO GARI – veliko zunanje košenje

Izvajalec tega meta z nasprotnikom stoji v desnem naravnem položaju, potisne nasprotnika in stopi z desno nogo toliko naprej, da pri tem nasprotnik stopi z levo nogo v svojo levo stran nazaj. Ko skuša nasprotnik izvajalca potisniti nazaj, ta rahlo upogne levo koleno in premakne levo nogo, najprej prste, naokrog k zunanji strani nasprotnikovega desnega stopala. Obenem potegne z desno roko nasprotnika naprej v njegovo levo stran in se z majhnim polkrožnim gibom obrne v isto smer. Pri tem se bo nasprotnik premaknil v svojo desno stran nazaj. S pritiskanjem komolca tesno k sebi izvajalec prisili nasprotnika, da se premakne v njegovo desno stran nazaj. Nato se izvajalec z desnim bokom zvije v levo in zvije desno nogo preko zunanje strani okrog nasprotnikovega desnega meča. Napne prste na desni nogi, desna meča

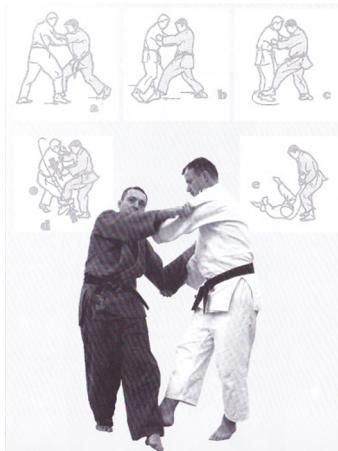
leži pri tem na nasprotnikovi desni meči. Sledi poteg z levo roko, potisk z desno roko ter stisk desne noge nasprotnika. Sledi met nasprotnika v njegovo desno stran (Kudo, 1969). Potek meta O soto gari je prikazan na Sliki 47.

Slika 47. O soto gari (Čuš, 2000)

DE ASHI BARRAI – napredujoče pometanje stopala

Nasprotnik in izvajalec stojita skupaj v naravnem položaju. Izvajalec najprej lahko stopi z desno nogo korak nazaj, obenem pa potegne z desno roko. Nasprotnik sledi izvajalcu tako, da stopi z levo nogo naprej, zato takrat izvajalec popusti vlečno silo desne roke in ponovno lahko stopi z desno nazaj ter potegne nasprotnika za seboj. Omenjeni gibi morajo biti izvedeni lahko, gladko in kontinuirano. Ko nasprotnik stopi z desno nogo naprej proti sredini izvajalčevih nog, ga ta potegne z levo roko, katere zapestje je obrnjeno z mezinčevom stranjo roke navzgor. Ko nasprotnik sledi izvajalcu naprej, izvajalec sproži levo nogo, ki se sreča z nasprotnikovo desno, ter se naravno in lahko premakne naprej. Pri tem je zelo pomembna izbira pravega trenutka za zamah, kar vpliva na način in kvaliteto opravljenega giba. Nasprotnik skuša postaviti desno nogo na tla ob notranjo stran izvajalčeve leve noge. V tem trenutku izvajalec obrne podplat leve noge navzven. S podplatom te noge zamahne diagonalno po tleh svojo desno stran v nasprotnikovo naprej pomaknjeno nogo. Istočasno potegne z desno roko levico naravnost navzdol ter vrže nasprotnika (Kudo, 1969). Potek meta De ashi barrai je prikazan na Sliki 48.

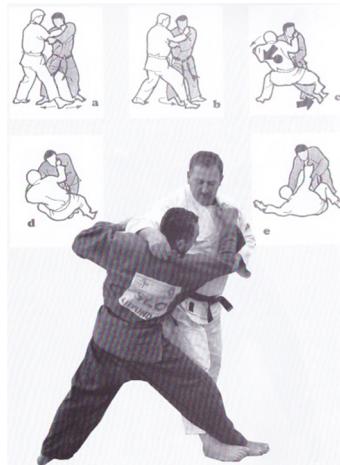

Slika 48. De ashi barrai (Čuš, 2000)

KO UCHI GARI – malo notranje košenje

Izvajalec stoji skupaj v desnem naravnem položaju. Z levo nogo stopi v levo stran nazaj ter potegne nasprotnika. Nasprotnik mu sledi tako, da z desno nogo stopi korak diagonalno v svojo desno stran. Z zgornjim delom telesa ostane nagnjen nazaj in stopi z desno nogo široko nazaj. Izvajalec primakne levico k notranji strani telesa, z desnico pa potisne nasprotnika nazaj v njegovo desno stran (Kudo, 1969).

Nato nasprotnik z desno nogo naredi velik korak naprej. Ko poskuša postaviti to nogo na tla, se izvajalec zavrti na prstih leve noge, odpre telo v levo, upogne prste desne noge temeljito navznoter ter položi desno nogo (palčna stran mora biti upognjena) k notranji strani nasprotnikove desne noge tako, da zadane ob zadnjo stran njegove pete. Podrsa z nogo po tleh in mu stisne peto v smeri njegovih prstov. Potisne desno roko ven, pri tem pa neprestano vleče z levo roko, stisne nasprotnika in ga vrže na tla (Kudo, 1969). Potek meta Ko uchi gari je prikazan na Sliki 49.

Slika 49. Ko uchi gari (Čuš, 2000)

O UCHI GARI – veliko notranje košenje

Nasprotnik in izvajalec stojita skupaj v desnem naravnem položaju. Izvajalec v nepretrganem ritmičnem gibanju stopi z levo nogo diagonalno naprej. S široko dvižno kretnjo desnice prisili nasprotnika, da pride v krožnem gibu od svoje leve strani spredaj na našo desno stran zadaj. Nasprotnik premakne levo nogu naprej in jo skuša postaviti na tla. To izkoristi izvajalec tako, da se v tem trenutku zvije z boki v desno ter postavi desno nogu, najprej peto, med nasprotnikove noge. Zadnjo stran kolena pritisne ob zadnjo stran nasprotnikovega levega kolena. Desno nogu prestavi diagonalno nazaj ter podrsi s prsti po tleh. Ob sunku stiskajoče noge nazaj na široko zvije bok z desne strani. Še vedno z levo roko vleče enako močno, pri tem pa potisne nasprotnika z desno roko v levo nazaj, zato nasprotnik zaradi stiska noge pade nazaj (Kudo, 1969). Postopek meta O uchi gari je prikazan na sliki 50.

Slika 50. O uchi gari (Čuš, 2000)

3.5.5.4 Meti s padcem nazaj ali v stran

TOMOE NAGE – met preko glave

Izvajalec in nasprotnik stojita skupaj v desnem naravnem položaju. Izvajalec lahno sune nasprotnika v njegovo levo stran nazaj. Ko mu nasprotnik sunek vrne, izvajalec stopi z desno nogo nazaj, ter z desnico potegne njegovo levo roko. Rahlo upogne oba kolena koleni in nekoliko spusti boke. Narahlo privzdigne nasprotnika tako, da pride v naravni položaj, za tem pa ga izvajalec spravi z ravnotežja naprej. Nasprotnik napačno predvideva, da bo izvajalec stopil z levo nogo malo nazaj, ta pa mu potisne to nogo globoko med njegovi nogi. Stopi naravnost v nasprotnikov korak in za tem pade tako, da se njegova zadnja plat dotakne leve pete. Upogne koleno in prste desne noge nazaj, podplat desne noge pa se rahlo dotakne spodnjega dela nasprotnikovega trebuha. Izvajalec pade naravnost nazaj, iztegne desno koleno, potegne z obema rokama ter vrže nasprotnika s krožnim gibom preko glave in daleč za njo (Kudo, 1969). Potek meta Tomoe nage prikazuje Slika 51.

Slika 51. Tomoe nage (Čuš, 2000)

3.5.6 STROKOVNI PRITISKI

Strokovne pritiske izvajamo za obvladovanje pasivnega upiranja nasprotnika. S tako imenovano borilno veščino Kyusho-jitsu vplivamo s pritiski na nasprotnikove živčne točke, kar poruši njegovo energetsko ravnovesje. Začasna zmanjšana zmožnost njegovega upiranja

nam tako omogoča, da za tem lažje in bolj učinkovito izvajamo strokovne prijeme ali druge tehnike samoobrambe (Nemanič, 2007).

Za učinkovito izvedbo pritiskov je potrebno poznati (Nemanič, 2007):

- mesta ciljnih točk, ki so lahko na koncu živca, na mestu, kjer se dva živca križata ali na mestu, kjer se en živec cepi v dva;
- smer učinkovanja, ki jo izvajamo lahko kot drgnjenje gor ali dol, pritisk navzdol ali pod kotom 45° ali 90°, itd.;
- način izvedbe, ki je možen z močnim pritiskom, drgnjenjem ali udarcem. Ker je udarec opredeljen kot hujša oblika telesne sile, tega policiste praviloma ne uporabljajo.

Pritiski se izvajajo z roko ali nogo, z različnimi oblikami pesti, z robom dlani s členki, z iztegnjenimi prstimi, s podlaktjo in komolcem ter s kolenom (Nemanič, 2007). Ti načini izvajanja pritiskov so prikazani na Slikah od 52 do 71.

Slika 52. Štirje prsti skupaj (Nemanič, 2007)

Slika 53. Skrčen sredinec v pesti (Nemanič, 2007)

Slika 54. Štirje členki (palec skrit) (Nemanič, 2007)

Slika 55. Vrh palca (v pesti) (Nemanič, 2007)

Slika 56. Palec (Nemanič, 2007)

Slika 57. Iztegnjen kazalec (Nemanič, 2007)

Slika 58. Sredinec in kazalec obrnjena navzgor (Nemanič, 2007)

Slika 59. Kolenko (Nemanič, 2007)

Za policijsko uporabo se pritiski izvajajo na naslednjih točkah (Nemanič, 2007):

- na roki

Slika 60. Pritisk na točko na roki (Nemanič, 2007)

Slika 61. Pritisk na točko na roki (Nemanič, 2007)

Slika 62. Pritisk na točko na roki (Nemanič, 2007)

- na nogi

Slika 63. Pritisk na točko na nogi (Nemanič, 2007)

Slika 64. Pritisk na točko na nogi (Nemanič, 2007)

Slika 65. Pritisk na točko na nogi (Nemanič, 2007)

- na trupu

Slika 66. Pritisk na točko na trupu (Nemanič, 2007)

Slika 67. Pritisk na točko na trupu (Nemanič, 2007)

Slika 68. Pritisk na točko na trupu (Nemanič, 2007)

- na vratu ali glavi

Slika 69. Pritisk na točko na vratu (Nemanič, 2007)

Slika 70. Pritisk na točko na vratu (Nemanič, 2007)

Slika 71. Pritisk na točko na glavi (Nemanič, 2007)

3.5.7 SKUPINSKA UPORABA TELESNE SILE

Ena izmed pomembnih nalog policije je tudi vzdrževanje javnega reda na množičnih prireditvah in drugih javnih zbiranjih in vzpostavljanje le-tega v primeru množičnega kršenja. Ne le, da morajo biti policisti posebnih policijskih enot za obvladanje množice primerno opremljeni s posebno zaščitno opremo, temveč tudi primerno strokovno usposobljeni za organizirano uporabo prisilnih sredstev, kot so telesna sila, plinska sredstva, palica in druga tehnična sredstva (Nemanič, 2007).

Skupinska uporaba telesne sile se šteje takrat, kadar večje število policistov na ukaz nadrejenega s silo organizirano deluje proti množici. Za skupinsko uporabo telesne sile pa se praviloma ne šteje uporaba telesne sile takrat, kadar policist ob napadu nase ali na druge osebe deluje samoiniciativno, brez ukaza nadrejenega (Nemanič, 2007).

Skupinsko telesno silo uporabljamo za potiskanje in razdvajanje množice (Nemanič, 2007).

Potiskanje množice

Potiskanje množice izvajajo policisti tako, da s telesom ali rokami potiskajo množico ljudi v vnaprej določeno smer, ali pa tej množici s silo rok ali celega telesa preprečujejo vdor v določen prostor ali na določeno mesto. Pri tem se lahko postavijo v enojno ali dvojno vrsto (kordon) ter tako organizirani stojijo na mestu ali pa se pomikajo proti množici. Zaščiteni so s ščitom, pri tem pa lahko uporabljajo tudi palico tonfo (Nemanič, 2007). Dvovrstni kordon prikazuje Slika 72.

Razdvajanje množice

O razdvajanju množice govorimo takrat, kadar policisti zavarujejo območje in onemogočajo dostop na določen kraj ali v prostor tako, da s telesom ali rokami potiskajo množico oseb v natančno določeno smer, da bi jih razdružili ali jim s telesno silo in rokami preprečili združitev. Razdvajanje množice uporabljajo tudi v primeru, ko je potrebno zavarovati poškodovano osebo, da ji neovirano nuditi prvo pomoč. Razdvajanje množice je možno izvesti v kordonu ali v klinu (Nemanič, 2007). Postavitev policistov v klin je razvidna iz Slike 73.

*Slika 72. Dvovrstni kordon (Nemanič,
2007)*

*Slika 73. Postavitev policistov v klin
(Nemanič, 2007)*

3.6 STATISTIČNI PODATKI O UPORABI PRISILNIH SREDSTEV

Vsako leto služba generalnega direktorja Policije izdela poročilo o uporabi prisilnih sredstev in napadih na policiste. Podatki so pridobljeni iz računalniških evidenc. Pri predstavitvi statističnih kazalcev se bomo osredotočili na podatke zadnjih petih let in sicer v obdobje med leti 2008 in 2012. Predvsem nas bodo zanimali podatki o uporabi telesne sile in o vsem ostalem, kar je povezano z njo.

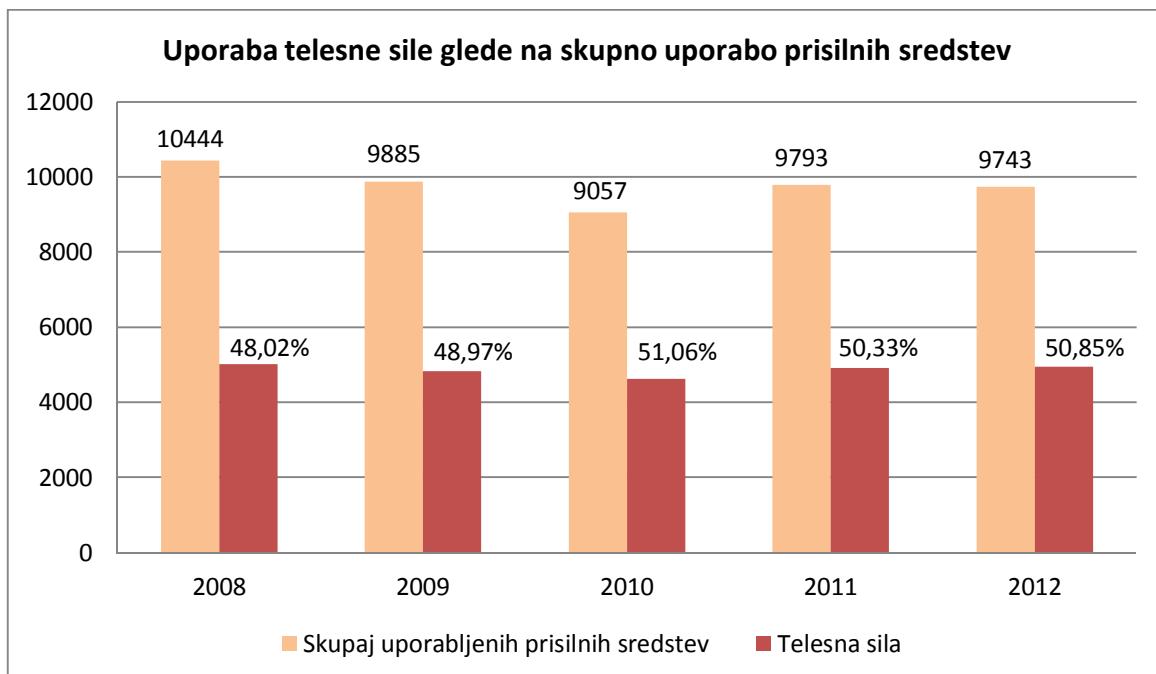
3.6.1 VRSTE UPORABLJENIH PRISILNIH SREDSTEV

V letih med 2008 in 2012 je bilo uporabljenih 48.922 prisilnih sredstev, od tega je bilo po oceni vodij enot strokovno in zakonito uporabljenih 48.780 prisilnih sredstev. Nezakonito in/ali nestrokovno so policisti uporabili prisilna sredstva v 142 primerih, kar predstavlja 0,29 odstotka. Prsilna sredstva so se najpogosteje uporabljala pri pridržanju, dajanju ukazov, prijetju, assistenci in privedbi na podlagi odločbe pristojnega organa. Glede na delovno področje so policisti največkrat uporabili prisilna sredstva pri vzpostavljanju javnega reda in miru, pri preiskovanju kaznivih dejanj in zagotavljanju varnosti cestnega prometa ("Policijnska pooblastila – statistika ", 2013).

Tabela 1: Vrste uporabljenih prisilnih sredstev ("Policijška pooblastila - statistika", 2013)

VRSTA PRISILNEGA SREDSTVA	LETO 2008	LETO 2009	LETO 2010	LETO 2011	LETO 2012
Sredstva za vezanje in vklepanje	5125	4736	4164	4433	4006
Plinski razpršilec	176	181	183	232	379
Telesna sila	5016	4841	4625	4929	4955
Palica	85	89	58	139	280
Plinska in druga sredstva za pasivizacijo	0	0	0	1	68
Vodni curek	0	0	0	0	1
Konjenica	0	0	0	0	1
Posebna motorna vozila	0	0	0	0	0
Službeni pes	31	26	15	41	26
Sredstva za prisilno ustavljanje vozil	10	8	10	16	20
Strelno orožje	0	1	0	0	1
Opozorilni strel	1	3	2	2	6
SKUPAJ	10444	9885	9057	9793	9743

V Tabeli 1 vidimo vrsto uporabljenih prisilnih sredstev v letih med 2008 in 2012. Število uporab prisilnih sredstev je od leta 2008 do 2010 upadal, v zadnjih dveh letih pa se je zopet povečalo. Deloma je temu botrovala sprememba zakonodaje na različnih področjih policijskega dela in pa protesti koncem leta 2012, kjer je bil prvič v zgodovini samostojne Slovenije uporabljen vodni top ("Policijška pooblastila – statistika", 2013).

Slika 74. Uporaba telesne sile glede na skupno uporabo prisilnih sredstev ("Policijška pooblastila - statistika", 2013)

Slika 74 prikazuje pogostost uporabe telesne sile v primerjavi s pogostostjo uporabe drugih prisilnih sredstev v obdobju med 2008 in 2012. Od vseh uporabljenih prisilnih sredstev predstavlja uporaba telesne sile približno polovični delež. Iz tega lahko sklepamo, da policisti za reševanje konfliktnih situacij zelo pogosto uporabljajo telesno silo, kar je skladno z načelom postopnosti – od najmilejšega proti najhujšemu prisilnemu sredstvu ("Policijška pooblastila – statistika", 2013).

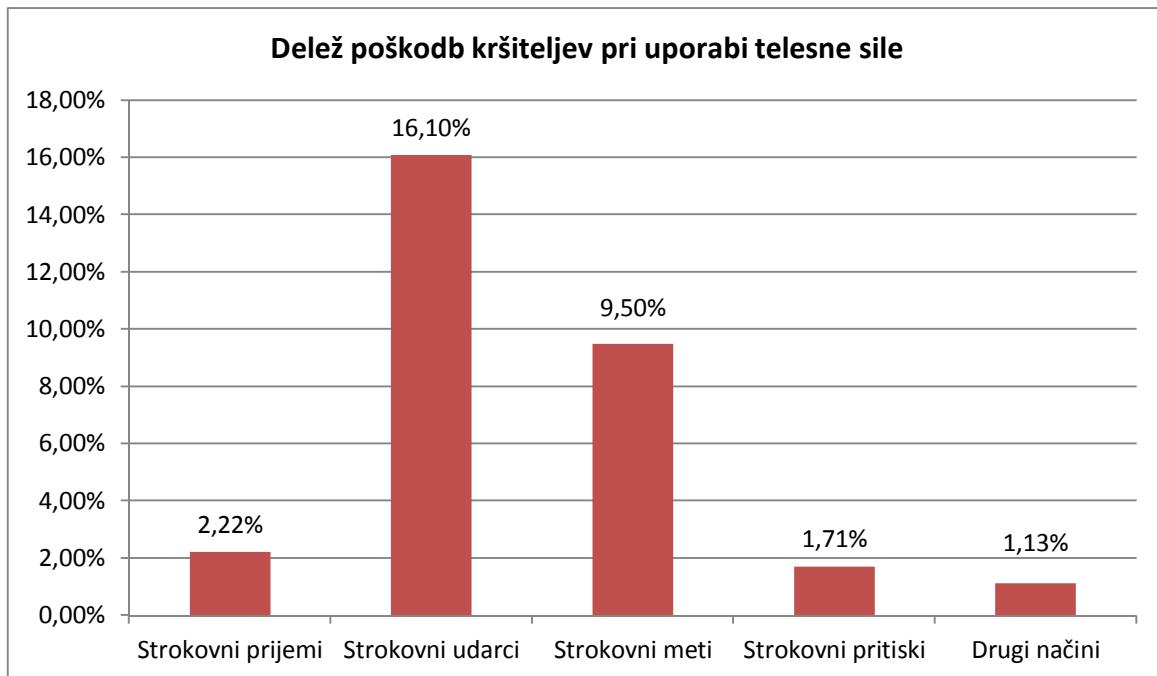
3.6.2 POSLEDICE UPORABE PRISILNIH SREDSTEV PRI KRŠITELJIH

Tabela 2: *Posledice uporabe prisilnih sredstev pri kršiteljih v letih med 2008 in 2012 ("Policijška pooblastila - statistika", 2013)*

VRSTA PRISILNEGA SREDSTVA	BREZ POSLEDIC	VIDNI ZUNANJI ZNAKI	LAHKA TELESNA POŠKODBA	HUDA TELESNA POŠKODBA	SMRT	SKUPAJ
<i>Sredstva za vezanje in vklepanje</i>	20444	1939	80			22463
<i>Telesna sila - strokovni prijemi</i>	19074	782	417	6		20279
<i>Telesna sila - strokovni udarci</i>	348	54	56			458
<i>Telesna sila - strokovni meti</i>	505	71	47	1		624
<i>Telesna sila - strokovni pritiski</i>	175	8	3			186
<i>Telesna sila - drugi načini</i>	2731	51	31			2813
<i>Palica</i>	629	12	10			651
<i>Plinski razpršilec</i>	844	302	5			1151
<i>Plinska in druga sredstva za pasivizacijo</i>	66	3				69
<i>Sredstva za prisilno ustavljanje prev. sred.</i>	54	5				59
<i>Konjenica</i>	1					1
<i>Vodni curek</i>	1					1
<i>Službeni pes</i>	124	13	2			139
<i>Opozorilni strel</i>	14					14
<i>Strelno orožje</i>	1				1	2
SKUPAJ	45011	3240	651	7	1	48910

Opomba: Med vidne znake sodijo praske, odrgnine ali druge manjše površinske poškodbe, ki so nastale zaradi uporabe prisilnega sredstva.

Iz Tabele 2 je razvidno, da je bilo največ telesnih poškodb kršiteljev pri uporabi strokovnih prijemov, sredstev za vklepanje in vezanje, strokovnih udarcev, strokovnih metov in drugih načinov fizične sile, kar je tudi skladno glede na pogostost uporabe, saj je bilo teh sredstev tudi največ uporabljenih. V dveh primerih je bilo uporabljeno strelno orožje, enkrat brez posledic, drugič pa s smrtno kršitelja ("Policijnska pooblastila – statistika", 2013).

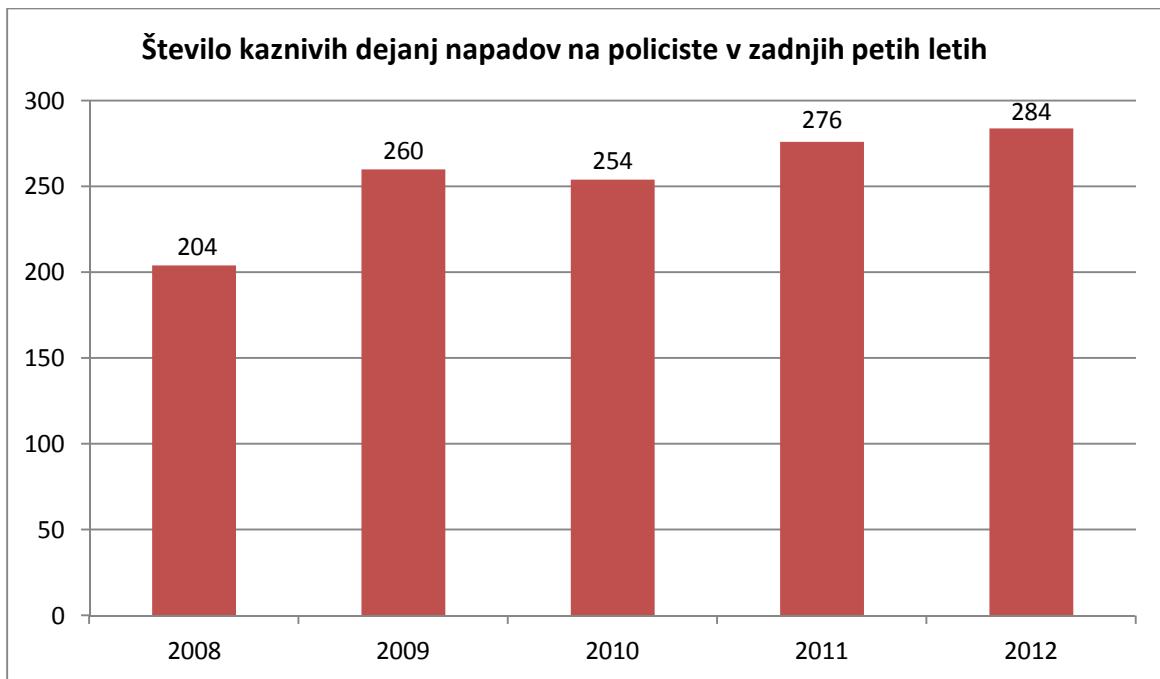

Slika 75. Delež telesnih poškodb pri uporabi telesne sile v letih med 2008 in 2012 ("Policijnska pooblastila - statistika ", 2013)

Na Sliki 75 je razvidno, da je največ telesnih poškodb (lahka ali huda telesna poškodba) nastalo pri strokovnih udarcih in strokovnih metih, kar pa je razumljivo glede na dejstvo, da gre za hujši oblici uporabe telesne sile, pri katerih pride do povečanega delovanja zunanjega mehanske sile na telo kršitelja ("Policijnska pooblastila – statistika", 2013).

3.6.3 NAPADI NA POLICISTE

Policisti so bili največkrat napadeni na cestah, trgih, na parkiriščih, v stanovanjih, v gostinskih lokalih, na športnih prireditvah in v službenih prostorih policije ("Policijnska pooblastila – statistika", 2013).

Slika 76. Število kaznivih dejanj napadov na policiste v zadnjih petih letih ("Policijška pooblastila - statistika", 2013)

Zaskrbljujoče je dejstvo, ki je prikazano na Sliki 76, da število kaznivih dejanj napadov na policiste iz leta v leto narašča ("Policijška pooblastila – statistika", 2013).

V večini primerov so pri napadih policiisti utrpeli lahke telesne poškodbe, največ pollicistov pa je bilo poškodovanih pri varovanju množičnih protestov ob koncu leta 2012 v večjih mestih po Sloveniji. Takrat je bilo pri tem poškodovanih kar 89 pollicistov, zaskrbljujoča pa je intenziteta napadov na policiste, saj so bili napadeni tudi s palicami, pirotehničnimi sredstvi (petarde, rakete, t.i. topovski udari ...), vanje so metalni steklenice, kamenje, granitne kocke in druge nevarne predmete ("Policijška pooblastila – statistika", 2013).

3.7 TEKMOVANJA POLICISTOV V BORILNIH VEŠČINAH

Že enajstič zapored so bile v Tacnu in v vadbenem centru Gotenica organizirane vsakoletne policijske igre. Zaposleni z vseh policijskih uprav in notranjih organizacijskih enot Generalne policijske uprave tekmujejo v najbolj priljubljenih športnih disciplinah v policiji. Pomerijo se v judu, v borbah in prikazovanju tehnik samoobrambe in praktičnega postopka, v policijskem mnogoboju, streljanju z zračno in avtomatsko puško ter streljanju s pištolo. Prevladujejo torej

panoge, katerih znanje je za policiste pri njihovem delu koristno in tudi nujno potrebno. Poleg omenjenega tekmujejo še v šahu, nogometu in odbojki na mivki. Dogodek je namenjen krepitvi športnega duha ter preverjanju in izboljšanju psihofizične kondicije policistov, ki je potrebna za uspešno in učinkovito delo ("Vabljeni na 10. policijske", 2011).

Prav tako se policisti udeležujejo tudi državnih, evropskih in svetovnih prvenstev v borilnih veščinah, kjer dosegajo odlične rezultate.

Novembra 2010 se je slovenska ju-jitsu reprezentanca udeležila svetovnega prvenstva v St. Petersburgu (Rusija). Prvenstva se je udeležilo več kot 200 tekmovalcev iz 36 držav, ki so tekmovali v ju-jitsu borbah in v duo sistemu. Slovensko ekipo je sestavljalo 9 tekmovalcev, med njimi tudi policist Elvis Podlogar in njegov partner Sergej Bižal, ki sta tekmovala v duo sistemu in doseгла 9. mesto na svetu ("Reportaža s svetovnega prvenstva", 2010).

Marca 2011 je policist Mitja Potočnik v članski kategoriji nad 80 kg na svetovnem prvenstvu v tae kwon doju verzije ITF v Wellingtonu na Novi Zelandiji usvojil naslov svetovnega prvaka ("Policist Mitja Potočnik", 2011).

Aprila 2011 je v Šempetu potekalo posamično državno prvenstvo v ju-jitsu borbah za člane, ki ga je organizirala Ju-jitsu zveza Slovenije. Tekmovalci so bili razdeljeni v različne težnostne kategorije. Borba v ju-jitsu je trajala 3 minute in je bila razdeljena na tri dele, in sicer na karate udarce in brce (prvi del), na izvedbo judo metov in čiščenja (drugi del) ter borbo v parterju (končni prijemi, davljenja in vzvodi). Pravila določajo, da zmaga tisti, ki doseže več točk v treh minutah, predčasno pa lahko zmaga tisti, ki s popolnimi tehnikami dobi po dve točki v vseh treh delih. Policisti so dosegli naslednje rezultate: Bojan Popovič – v kategoriji do 77 kg 3. mesto, David Tušek – v kategoriji do 85 kg 7. mesto, Dominik Garneš – v kategoriji do 85 kg 7. mesto in Mehmed Telalovič – v kategoriji do 85 kg 3. mesto ("Policisti dosegli dobre", 2011).

Maja 2011 je v Parizu potekalo 16. evropsko policijsko prvenstvo v judu, ki se ga je udeležilo 157 tekmovalcev iz 23 držav. Slovensko policijo so zastopali trije policisti, ki so v svojih kategorijah zmagali. Petra Nareks je zmagala v kategoriji do 52 kg, Rok Dragšič v kategoriji do 66 kg, Sašo Jereb pa v kategoriji do 73 kg ("Na evropskem policijskem", 2011).

Oktobra 2011 je kolumbijsko mesto Cali gostilo svetovno prvenstvo v ju-jitsu borbah in t. i. duo sistemu. Na prvenstvu so nastopile reprezentance iz sedemindvajsetih držav, med njimi tudi reprezentanca Slovenije. V slovenski reprezentanci je v kategoriji do 85 kg tekmoval tudi policist Mehmed Telalovič, ki je z dobrimi borbami usvojil skupno peto mesto, kar je na svetovnem prvenstvu izjemen uspeh ("Slovenski policisti so", 2011).

Septembra in oktobra 2012 je v Kazanu v Rusiji potekalo svetovno policijsko prvenstvo v judu. Zlato medaljo sta si priborila Petra Nareks v kategorijo do 52 kg in Rok Dragšič v kategoriji do 66 kg. Oba sta v policiji zaposlena kot vrhunska športnika. Sodniška komisija je Nareksovo izbrala za najboljšo žensko tekmovalko omenjenega prvenstva ("Stoodstotni zlati izkupiček", 2012).

Oktobra in novembra 2012 je potekalo evropsko prvenstvo v kickboxingu po pravilih svetovne organizacije WAKO. V light contactu je barve Slovenije zastopal policist Mitja Potočnik, ki je v kategoriji nad 94 kg postal evropski prvak ("V slovenski policiji imamo", 2012).

Junija 2013 je v okviru Mednarodne karate zveze IKU v Portorožu potekalo prvo svetovno prvenstvo za člane in veterane. Na prvenstvu je nastopilo preko 400 tekmovalcev iz 20 držav z vsega sveta. Slovenski policist David Krajnc je v svoji kategoriji postal svetovni prvak ("Veniger sprejel policista", 2013).

4 SKLEP

Policisti osnovno znanje borilnih veščin, predvsem ju-jitsa, pridobijo na šolanju na Policijski akademiji v Tacnu. Ker ju-jitsu vsebuje veliko število različnih elementov, kot so udarci, brce, meti, vzvodi, davljenja in končni prijemi, je za policijsko uporabo zelo primeren. V primeru, da bi uporabljali le karate, tae kwon do, kick boxing ali boks, se pravi veščine, pri katerih se pretežno uporablja tehnike udarjanja, brcanja in blokad, ne bi bili dovolj strokovno usposobljeni za uporabo parternih tehnik in tehnik vzvodov. Poznavanje in obvladanje le-teh pa je za policiste nujno potrebno, še posebno v situacijah, ko morajo na primer na tleh vkleniti agresivnega kršitelja. Obenem pa policisti v primeru poznavanja in uporabe le borilnih veščin, kot so judo, aikido in rokoborba, pri katerih se uporabljo predvsem tehnike metanja, parterne tehnike in vzvodne tehnike, ne bi bili vešči uporabe blokad, udarcev in brc. Tudi te borilne veščine so prav tako pomembne pri obvladovanju napadov, oziroma za obrambo pred agresivnim kršiteljem, ki napada z brcami, udarci ali z nevarnimi predmeti.

Opravljanje dela policista je vse bolj nevarno, zato ga lahko uspešno opravlja le, če so strokovno in psihofizično dobro usposobljeni. Policisti se morajo pri usposabljanju zavedati, da utrjujejo spremnosti in sposobnosti, ki jim v veliki meri olajšajo vsakodnevno delo, ali z njihovo pomočjo celo rešijo svoje ali drugo življenje. Po končanem izobraževanju v Tacnu se policisti še naprej kontinuirano izobražujejo in usposablja na delovnem mestu v okviru policijskih uprav. Pod vodstvom inštruktorjev borilnih veščin in praktičnega postopka obnavljajo znanja in veščine o strokovnih prijemih, metih, udarcih, blokah in o obrambi pred neoboroženim ali oboroženim napadalcem.

Pogosto pride do situacije, v kateri je potrebno zaradi stanja napadalca kombinirati tudi več elementov borilnih veščin, zato je še kako pomembno, da jih policist zna uporabljati izmenično in prehajati med njimi. Nemalokrat se zgodi, da udarci na napadalca zaradi njegovega psihofizičnega stanja nimajo učinka, ker jih ne čuti, zato je le-te potrebno nadomestiti z drugimi tehnikami, na primer izvesti met, ga nato na tleh vkleniti in tako preprečiti nadaljnje kršitve. V takih primerih se še posebno pokaže učinek policistovega dobrega ali nezadostnega znanja uporabe borilnih veščin.

V diplomskem delu so predstavljeni elementi borilnih veščin kot prisilno sredstvo – telesna sila v policiji. Postopkovno so opisani in slikovno prikazani najpogostejši elementi, ki jih policisti uporabljamo pri svojem delu. Še posebno pogosto uporabljajo prisilna sredstva tisti policisti, ki delajo v intervencijskih patruljah. Ne le tem, tudi ostalim policistom ali drugi zainteresirani publiko bo to diplomsko delo v pomoč, da bodo osvežili ali poglobili že pridobljeno znanje o uporabi borilnih veščin, ki se najpogosteje uporabljajo v postopkih s kršitelji.

Dobro poznavanje borilnih veščin policistu pomaga do večje samozavesti in mu omogoča, da za obvladovanje napadalca zna uporabiti blažje oblike telesne sile. Prav tako mu uspešno obvladanje napadalca pomaga tudi ohraniti ogled tako pri sodelavcih kot tudi pri občanih. Temeljito znanje borilnih veščin nedvomno pripomore, da pri izvajanju le-teh učinkovito obvladamo napadalca in v pravem trenutku kontrolirano uporabimo silo v pravem razmerju in tako uspešno izpeljemo postopek z najmanjšimi možnimi negativnimi posledicami tako za izvajalca kot tudi za napadalca.

5 VIRI

- 490.000 evrov za vozilo, ki bo stalo v garaži?. (2. 2. 2010). Vecer.com. Pridobljeno iz <http://web.vecer.com/portali/vecer/v1/default.asp?kaj=3&id=2010020205508928>;*
- Aikido. (2014). Aikido Shodokan. Pridobljeno iz <http://www.shodokan.si/aikido/aikido>;*
- Ančnik, T. (1999). Karate-do za začetnike. Ljubljana: DOJO Ančnik & Co;*
- Begriffe. (2013). Budo Sportcenter. Pridobljeno iz <http://www.budosportcenter.de/Karate/Begriffe.html>*
- Bodentechniken. (2013). Judo im TSV Hagen 1860 e.V.. Pridobljeno iz http://www.judo-hagen.de/lexikon_boden.htm*
- Borilne veščine in ju-jitsu. (2013). Ju-Jitsu zveza Slovenije. Pridobljeno iz <http://www.jujitsu.si/page.php?stran=kajjejj&lang=1>;*
- Cook, H. (2011). Karate. Radovljica: Didakta;*
- Čuš, V. (2004). Judo, popusti da zmagaš. Ptuj: Judo zveza Slovenije;*
- Defenses. (2013). Bushido Karate Club de Carros. Pridobljeno iz <http://bushidokaratecarros.fr/Techniques/defenses/defensesdetails.html#>;*
- Džiu-džica, priročnik za službenike organa unutrašnjih poslova. (1963). Beograd. Odeljenje za organizaciju i stručno savetovanje službenika Saveznog sekretarijata za unutrašnje poslove;*
- Furlan, I. (1996). Izobraževanje za poklic policist na Srednji policijski šoli. V Zbornik za izobraževanje poklic policist (str. 17 – 23). Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve;*
- Geri Waza (kicking techniques). (2013). I.O.G.K.F. Spain. Pridobljeno iz http://www.iogkfspain.com/index.php?option=com_content&view=article&id=75&Itemid=64&lang=en;*
- Greater Manchester Police. (11. 11. 2009). Flickr Photoset. Pridobljeno iz <http://www.flickr.com/photos/gmpolice1/sets/72157622642757951/>;*
- How to Do a Groin Kick in Martial Arts. (2013). eHow, Discover the expert in you. Pridobljeno iz http://www.ehow.com/how_4493110_do-groin-kick-martial-arts.html;*
- Jakelič, S. in Poklukar Mur, M. (2004). Izobraževalni program – Policist. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Policija;*
- Judo – Morote gari. (2013). Flash Mavi. Pridobljeno iz http://www.flashmavi.com/video/judo_throw_morate_gari;*
- Kolenc, T. (2002). Slovenska policija. Ljubljana. Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Policija, Generalna policijska uprava;*

- Koželj, S. (2006). *Ju jitsu: zbornik predavanj*. Sevnica: Ju jitsu zveza Slovenije;
- Kudo, K. (1969). *Judo. Tehnika metov*. Ljubljana: Državna založba Slovenije;
- Lukman, S. (2003). *Primerjava programa izobraževanja in usposabljanja s področja samoobrambe zvezne dežele Baden-Württemberg in Slovenije* (diplomsko delo).
- Visoka policijsko-varnostna šola, Ljubljana;
- Na evropskem policijskem prvenstvu v judu slovenskim policistom tri zlate medalje!*. (17. 5. 2011). Ministrstvo za notranje zadeve, Policija. Pridobljeno iz <http://www.policija.si/index.php/component/content/article/35-sporocila-za-javnost/59055-na-evropskem-policijskem-prvenstvu-v-judu-slovenskim-policistom-kar-tri-zlate-medalje>;
- Načela*. (2013). Ju-Jitsu zveza Slovenije. Pridobljeno iz <http://www.ju-jitsu.si/page.php?stran=kajjejj&id=5&lang=1>;
- Naučimo se padati*. (2013). Judo šola Jaka. Pridobljeno iz <http://www.judo-jaka.si/naucimo-se-padati.html>
- Nemanič, S. (2007). *Priročnik za uporabo fizične sile v policiji*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Policija;
- Novak, G. (1996). *Obrambne tehnike v policijski praksi* (diplomsko delo). Visoka policijsko-varnostna šola, Ljubljana;
- Odredba o sprejemu višešolskega študijskega programa Policist. (2012). *Uradni list RS*, št. 5/2012
- Orešič, R. (2006). *Primerjava različnih sistemov izobraževanja policistov* (diplomsko delo). Fakulteta za organizacijske vede, Kranj;
- Perše, D. (2011). *Metodika vadbe samoobrambnih tehnik v Zavodih za prestajanje kazni zapora* (diplomsko delo). Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana;
- Poings*. (2013). Bushido Karate Club de Carros. Pridobljeno iz <http://bushidokaratecarros.fr/Techniques/poings/poingsdetails.html>;
- Policijska pooblastila – statistika*. (2013). Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Policija. Pridobljeno iz <http://www.policija.si/index.php/policijska-pooblastila/621-policijska-pooblastila>;
- Policist Mitja Potočnik svetovni prvak v taekwon-do-ju*. (10. 3. 2011). Ministrstvo za notranje zadeve, Policija. Pridobljeno iz http://www.policija.si/index.php?option=com_content&view=article&id=9943;
- Policisti dosegli dobre rezultate na državnem prvenstvu v ju-jitsu borbah*. (4. 5. 2011). Intranet Policije. Pridobljeno iz

<http://gpuln02.policija.si/intranet/IntranetNovice.nsf/594134b7a3d86b87c12572e30031ecf0/6e1e2dfdd57feec3c1257896002d5104?OpenDocument>;

Popovič, S. (1969). *Jiu Jitsu*. Beograd: Sportska knjiga;

Pravilnik o policijskih pooblastilih. (2006, 2008). *Uradni list RS*, št. 40/06, št. 56/08;

Reportaža s svetovnega prvenstva v ju-jitsu v St. Petersburgu v Rusiji. (14. 12. 2010). Intranet Policije. Pridobljeno iz

<http://gpuln02.policija.si/intranet/IntranetNovice.nsf/594134b7a3d86b87c12572e30031ecf0/cdcf670f744d2147c12577f9002ad752?OpenDocument>;

Ruth, J. (1974). *Black belt karate*. Vermont & Tokyo, Japan: Charel E. Tuttle Publishing Co., Inc.;

Slovenski policisti so se odlično odrezali na svetovnem prvenstvu v ju-jitsu. (22. 10 2011).

Intranet Policije. Pridobljeno iz

<http://gpuln02.policija.si/intranet/IntranetNovice.nsf/594134b7a3d86b87c12572e30031ecf0/fca589d6f0906a18c125793c005086d6?OpenDocument>;

Stoosstotni zlati izkupiček slovenske ekipe na svetovnem policijskem prvenstvu v judu!. (2. 10. 2012). Ministrstvo za notranje zadeve, Policija. Pridobljeno iz <http://www.policija.si/index.php/component/content/article/35-sporocila-za-javnost/64539-stoosstotni-zlati-izkupiek-slovenske-ekipe-na-svetovnem-policijskem-prvenstvu-v-judu>;

Šola za policiste. (2013). Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Policija.

Pridobljeno iz <http://www.policija.si/index.php/generalna-policijska-uprava/944>;

Tecniche di pugno. (2013). Karate shin dojo. Pridobljeno iz

<http://lnx.karateshindojo.org/contenuti/tecniche%20di%20pugno/tecniche%20di%20pugno.htm>;

V slovenski policiji imamo novega "starega" evropskega prvaka. (20. 11. 2012). Intranet Policije. Pridobljeno iz

<http://gpuln02.policija.si/intranet/IntranetNovice.nsf/594134b7a3d86b87c12572e30031ecf0/cf524df0b5d5c60ac1257abc00393635?OpenDocument>;

Vabljeni na 10. policijske igre. (25. 5. 2011). Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Policija. Pridobljeno iz

<http://www.policija.si/index.php/component/content/article/35-sporocila-za-javnost/59161-vabljeni-na-10-policijske-igre-tacen-26-in-27-maj>;

Veniger sprejel policista, svetovnega veteranskega prvaka v karateju. (4. 10. 2013). Intranet Policije. Pridobljeno iz <http://intra.policija.si/index.php/prispevki-o-delu-in-zivljenju-policistov/1137-veniger-sprejel-policista-svetovnega-veteranskega-prvaka-v-karateju>;

Višješolski študijski program: POLICIST. (2014). Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Policija. Pridobljeno iz <http://www.policija.si/images/stories/GPUPA/VisjesolskiStudijskiProgramPolicist.pdf>

Vogrinec, S. (1999). *Karate med tradicijo in športom*. Ptuj: Milenium;

Zakon o nalogah in pooblastilih policije (2013). Ljubljana. Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije;

Zakon o organiziranosti in delu v policiji (2013). Ljubljana. Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije;

Žaberl, M. (2001). *Policijska pooblastila*. Ljubljana: Visoko policijsko-varnostna šola;

Žaberl, M. (2006). *Temelji policijskih pooblastil*. Ljubljana: Fakulteta za policijsko varnostne vede;

Žaberl, M. (2012). Policijska uporaba plinskega razpršilca, fizične sile in palice. *Pravna praksa*, 31(16-17), 17-19.